

Underdånigt utlåtande

af

Sundhets-Collegium

öfver

Komiterades den 14 Juni 1876 afgifna betänkande och förslag
angående lönereglering m. m. för Collegium.

STOCKHOLM, 1876.
KONGL. BOKTRYCKERIET,
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

STORMÄGTIGSTE, ALLERNÄDIGSTE KONUNG!

Genom nådig remiss den 30 sistlidne Juni har Eders Kongl. Maj:t anbefalt Dess Sundhetskollégium att inkomma med underdånigt utlåtande rörande i nåder förordnade Komiterades den 14 i samma månad afgifna underdåniga betänkande och förslag angående lönereglering m. m. för Sundhetskollégium; och får Kollégium till fullgörande af den nådiga befallningen anföra följande.

Sedan Komiterade uti berörda betänkande först lemnat en historisk framställning angående embetsverkets utveckling från det år 1663 bildade Collegium Medicum till det år 1813 stiftade och ännu fortfarande Sundhetskollégium, hvilket den 6 December 1815 erhöll sin ännu i allmänhet gällande instruktion, och vidare i korthet omnämmt komité-förslagen 1858—1859, samt redogjort ej mindre för Sundhetskollégii förslag den 28 September 1874, än ock för Sundhetskollégii underdåniga utlåtande i ärendet den 3 December 1875, öfvergå Komiterade till grunderna för Sundhetskollégii ombildning, och förordar Komitén dervid tillämpning af samma grundsats, som af Komitén blifvit omfattad vid regleringen af så väl Statskontoret som Förvaltningen af Sjöärendena, nemligen att den kollegiala formen för öfverläggningar och beslut bör fortfarande bibehållas för de ärenden, som kräfva en mångsidigare pröfning, men att de öfriga böra afgöras af en ensam beslutande chef. Sedan Komitén dernäst tagit under öfvervägande frågan om byrå-organisationen, hvilken anordning Komitén väl förmenar i flera hänseenden böra lända till båtad för embetsverket, men som Komitén, med afseende å de betydliga kostnader densamma skulle medföra och på af Kollégium i dess ofvannämnda underdåniga utlåtande i öfrigt anförda grunder, icke ansett sig kunna tillstyrka för nu ifrågavarande embetsverk, samt Komitén på anförda skäl förordat bibehållandet af lika antal ledamöter i embetsverket som hittills, föreslår Komitén: att Sundhetskollégium må ombildas till en Medicinalstyrelse, bestående af en Generaldirektör samt tre Medicinalråd och en Öfverfältläkare såsom ledamöter och föredragande; att den kollegiala formen för ärendenas behandling skall bibehållas för i instruktionen bestämda s. k. plenimål, men öfriga afgöras af chefen ensam, dock med rättighet och skyldighet för föredraganden, der han är från beslutet skiljaktig, att till protokollet afgifva sin särskilda mening, samt att ärendena skola hufvudsakligen efter deras beskaffenhet fördelas mellan ledamöterna.

Till stöd för den föreslagna organisationen har blifvit anfördt: att ärendenas antal inom Kollegium efter hand i betydligare mån tillväxt; att många af dem varit af den beskaffenhet, att de måst utan dröjsmål handläggas, och att det för flera ärenden varit fördelaktigt, om deras behandling försiggått med mindre tidsutdrägt, än som vore en följd af det kollegiala arbetssättet; att till följd häraf äfven inom Kollegium småningom utbildat sig ett sådant arbetssätt, att dylika ärenden handlagts af Ordföranden och Referenten, men att, då ett sådant arbetssätt såsom regel saknar stöd i Kollegii gällande instruktion, det föreliggande förslaget hufvudsakligen afsåge att vinna lagligt stöd för en sådan enklare behandling af en stor del utaf göromålen.

Då Kollegium nu går att yttra sig öfver denna för dess framtida verksamhet särdeles viktiga fråga, har Kollegium först att taga i betraktande, huruvida de skäl, som blifvit uttalade mot den föreslagna reorganisationen och till fördel för den kollegiala formens orubbade bibehållande för detta embetsverk, och hvilka vid behandlingen af frågan inom Kollegium äfven sökt göra sig gällande, må tillerkännas den betydighet, att betänkligheter mot ändamålsenligheten af reformen böra kunna uppstå.

Mot den föreslagna förändringen har nemligen hufvudsakligast framhållits: att den kollegiala formen medgifver en mångsidigare och grundligare utredning och pröfning af ärendena i allmänhet; att, då flertalet af de frågor, som höra till Kollegii verksamhetsområde, i mer eller mindre grad äro af vetenskaplig art, den kollegiala formen innebär större trygghet, att erforderliga insigter inom det vidtomfattande medicinska vetandet finnas representerade vid beslutens fattande, än om beslutanderätten är öfverlemnad åt en enda person; att äfven de rent administrativa, mera enkla ärendena vinna en fördelaktigare och tillförlitligare behandling genom den kollegiala formens användande, när det vid dylika frågors afgörande erfordras noggranna kunskaper i gällande författningar, cirkulärer eller särskilda föreskrifter samt tillförlitlig kännedom om huru motsvarande frågor tillförene blifvit inom embetsverket behandlade, hvilka kunskaper böra kunna anses i fullständigare grad vara att finna vid samfäld rådgöring bland flere ledamöter; att samarbetet måste tillerkännas stort inflytande för bildandet af kunnige och skicklige ledamöter inom embetsverket; att de flera viktiga ärenden, som på senare tider tillkommit Sundhetskollégium såsom en följd af Helsevårdsstadgan, förordningarna om epidemiska sjukdomar och angående vård och försäljning af gifter, samt med nästkommande år än ytterligare tillkomma genom Hospitals-Öfverstyrelsens förflyttande till Sundhetskollégium, gör den närvarande tidpunkten mindre lämplig för öfvergång till en ny arbetsform, innan Kollegium vunnit tillräcklig erfarenhet, huruvida och i hvad mån densamma kan anses vara för dessa ärendens behandling lämplig; samt att äfven med nu gällande arbetssätt ärendenas behandling och expedition inom Kollegium försiggå utan anmärkningsvärdt dröjsmål.

Kollegium har tagit i moget öfvervägande hvad sålunda blifvit mot den föreslagna reorganisationen anfördt, och då de viktigare ärendena under det nya arbetssättet liksom hittills komma att samfäldt handläggas; då otvifvelaktigt en del smärre ärenden icke kräfva den kollegiala behandlingen, på samma gång en noggrann tillämp-

ning af det nya arbetssättet erbjuder nöjaktig trygghet för ärendenas grundliga behandling; då alltså äfven under den nya formen erforderlig sakkännedom vid ärendenas behandling bör vara att påräkna; då ofvan åberopade ärenden, hvilka nyligen tillkommit Kollegium, redan vid tiden för reorganisationsförslagets afgifvande voro för Kollegium kända och tagna i beräkning, och med det för ändamålet påräknade biträdet några väsendtliga svårigheter icke böra kunna uppstå för en nöjaktig handläggning äfven af dessa ärenden; då, under förutsättning att en ändamålsenlig arbetsordning antages, en i väsendtligare mån raskare behandling af ärendena bör kunna vinnas, och ledamöterna erhålla större ledighet för sjelfständigt arbete och följaktligen under den nya formen dem beredes större tillfälle till förvärfvande af ökad skicklighet och erfarenhet i ärendenas behandling samt för egna vetenskapliga studier; då på grund häraf väsendtliga fördelar ej kunna fränkännas det nya arbetssättet framför det nuvarande, samt slutligen på de af Kollegium till stöd för reformen förut anförda grunder, anser Kollegium sig sakna anledning att frångå sitt ursprungliga förslag i berörda afseende, och får med anledning deraf tillstyrka bifall till hvad Komiterade i nu föreliggande del underdånigst hemställt.

Bland ärenden, som enligt förslaget skulle inom Styrelsen handläggas genom *samfäld öfverläggning*, förekomma först »Kongl. bref och remisser, som angå Styrelsens samfälda åtgärd eller helso- och sjukvård i allmänhet, äfvensom underdåniga framställningar rörande dylika ärenden». Enär likväl denna bestämmelse torde komma att gifva anledning till tvetydighet angående hvilka ärenden, som rätteligen äro att hänföra till denna kategori, och då å andra sidan alla Kongl. Bref och remisser måste antagas vara af den betydelse, att hvar och en af Kollegii ledamöter derom bör ega kännedom och deltaga i de beslut, hvartill de kunna föranleda, synes det Kollegium, att alla hithörande mål och handlingar utan undantag böra betraktas såsom pleni-ärenden och fordra samfäld behandling.

I strid med hvad Kollegium föreslagit, hafva Komiterade från pleni-ärenden utslutit »*suppgörandet af arbetsordning* för Styrelsen och instruktion för dess tjänstemän». Enär likväl på arbetsordningens ändamålsenliga bestämmande i hufvudsaklig mån är beroende, huruvida den föreslagna förändringen kan komma att medföra det gagn och de fördelar, man dermed velat åsyfta, och då följaktligen detta ärende måste anses vara af synnerligen framstående vikt, hyser Kollegium fortfarande den åsigten, att det samma bör bibehållas bland de ärenden, som skola samfäldt handläggas.

Frågor rörande nybyggnader af hospital, lasarett och kurhus finnas icke upptagna bland ärenden, som skola behandlas genom samfäld öfverläggning. Då de likväl beröra viktiga sanitära förhållanden, och åstadkommandet af dylika byggnader ofta kräfver ganska betydande utgifter, synas dessa frågor vara af den betydenhet, att de ej borde saknas bland dem, som utgöra föremål för nu ifrågavarande behandlingsform.

Beträffande *ärendenas behandling vid Generaldirektörens frånvaro* föreslä Komiterade, i likhet med Kollegium, att »de ärenden, i hvilka beslutanderätten är verkets chef uteslutande förbehållen, skola handläggas samfäldt af Styrelsens ledamöter». Det

torde svårligen kunna förnekas, att en af de väsendtligaste fördeklarne utaf den föreslagna anordningen — eller den snabbare behandling af ärendena, som skulle blifva en följd deraf att chefen erhöle ensam beslutanderätt i en del frågor — genom denna bestämmelse i ganska väsendtlig mån förringas, och måste olägenheten häraf visa sig så mycket större i mån som Generaldirektörens frånvaro oftare inträffar. Någon fara synes väl ej vara att under den korta tid, som här är i fråga, öfverlemnna vice chefsskapet åt äldste närvarande ledamoten, hvilken bör kunna anses ega all erforderlig kännedom angående de härvid förekommande ärenden, och hvarigenom vunnnes likformighet med hvad redan är föreslaget för Statskontoret och antagligen äfven kommer att förordas för andra likartade verk; men då obestriddigen den kollegiala formen gifver en större trygghet för en grundligare utredning af ärendena, så saknar Kollegium för sin del anledning att frångå sitt föregående förslag, eller att afstyrka bifall till hvad Komiterade i berörda afseende hemstält.

Deremot finner Kollegium, vid närmare öfvervägande, det vara mindre välbetänt att vid dessa öfverläggningar, då två ledamöter stanna mot två i olika beslut, lägga afgörande rösten hos föredraganden. Likasom hitintills varit gällande vid all kollegial behandling, synes denna förmån böra tillkomma den äldste närvarande ledamoten, som genom längre arbete inom verket och derigenom vunnit större erfarenhet och skicklighet bör dertill i regeln anses mera berättigad än föredraganden, hvilken stundom kan representeras af en tillfälligt adjungerad ledamot och följaktligen befaras vara i saknad af den sakkännedom, som allenast bör anses berättiga till ett så stort inflytande på frågornas afgörande, som förslaget här lemnar åt föredraganden.

I afseende på hvad Komitéen föreslagit rörande *ersättnings utbetalande för verkställda mediko legala förrättningar samt för kreatur*, som blifvit dödadt till förekommande eller hämmande af smittosam sjukdom bland husdjuren, har Kollegium icke något annat att erinra, än att kreatursegaren i sistnämnda fall nödgas längre vänta på ersättningen för det dödade djuret än för närvarande, då han omedelbart hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att uppbära ersättningsbeloppet.

Hvad åter angår *räkenskaper och revisionen deraf* har Komitéen, med hänsyn till de betydliga räkningsbestyr, som skulle tillkomma Kollegium sedan öfverinseendet af hospitalsväsendet blifvit öfverflyttadt, föreslagit, att, jemte det Kollegii skyldighet i afseende å granskning af hospitalens räkenskaper inskränkes till den granskning, som är behöflig för upprättandet af hufvudboken, föreskrift bland annat måtte meddelas, att hospitalens direktioner skola till Kollegium månads- eller kvartalsvis insända behörigen verifierade räkenskaper, och förmenar Komitéen, att på sådant sätt bokföringsarbetet borde kunna så under hand hos Kollegium undångöras, att vid året slut endast skulle återstå bokföringen af sista månadens eller kvartalets räkenskaper och att genom ett sådant förfarande hvarje större svårighet borde anses undanröjd för upprättandet och aflemmandet af Kollegii räkenskaper till Kamrarrätten i behörig tid.

Uti häröfver af Kollegium infordradt yttrande har Kollegii kammarkontor hufvudsakligen anfört, att, då kontoret saknar all kännedom om beskaffenheten och omfånget

af de räkenskaper, som rikets hospitaler afgifva, kontoret ej kunde specielt yttra sig om de möjligen deraf uppstående svårigheter för aflemmandet af Kollegii räkenskaper inom den beräknade tiden, men ansåge dock i allmänhet, att den tillökning i kontorets redan förut dryga arbeten under årets fyra första månader, som blifver en följd af hospitalsräkenskapernas tillkomst, måste för Kamereraren medföra svårighet att, jemte honom åliggande detaljarbete, kunna egna sig åt ledningen af räkenskapsarbetet i dess helhet. Den fördel för räkenskapens tidiga afslutande, hvilken Komitéen anser skola härflyta deraf att hospitalens räkenskaper blifva efter hand, månads- eller kvartalsvis, hos Kollegium bokförda, förmenar kammarkontoret icke kunna tillmätas någon stor vikt, enär sådana bokföringar äro att anse »såsom ett boksluts förberedande arbeten, hvilka i den egentliga hufvudboken intaga ett helt annat rum och betinga helt andra uppställningar, både hvad ordningsföljd, transporter och summeringar vidkommer».

Bland *allmänna grunder för löneregleringen* förekommer bland annat: att den, som undfår ledighet för särskilda uppdrag, »kan förpligtas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen, som för tjänstens förrättande erfordras eller eljest pröfvas skäligt». Då väl härmed ej rimligtvis kan afses sådana särskilda uppdrag, som tillkomma Ordföranden och Ledamöterna att på Kollegii anmodan till följd af deras embeten verkställa, såsom inspektion af sjukhus, apoteksvisitationer o. s. v., men förslaget i berörda afseende kan gifva anledning till tvetydighet, torde efter orden »särskilda uppdrag» böra tilläggas: *hvertill icke räknas sådana uppdrag, som tillkomma Ordföranden och Ledamöterna på grund af gällande instruktion att verkställa.*

Vidare innehåller förslaget i sammanhang med allmänna grunderna för löneregleringen, att *semester* må åtnjutas af tredje och andra gradens tjänstemän under en och en half månad. Uti § 42 af förslaget till instruktion uppräknas likväl ej Ombudsmannen bland dem som denna förmån tilldelas. Enär likväl Ombudsmannen i afseende på lönevilkor är likställd med andra gradens tjänstemän; då hans ställning inom verket i öfrigt är fullt jemförlig med desse tjänstemäns; då slutligen Ombudsmannens göromål kunna anses fullt lika ansträngande som Sekreterarens och Kamererarens, synes billigheten äfven fordra att honom tilldelas motsvarande fördelar i berörda afseende, och får Kollegium med anledning häraf hemställa, att Ombudsmannen, i likhet med Sekreteraren och Kamereraren samt under de förhållanden, som § 42 förmåler, måtte få åtnjuta semester af en och en half månad årligen.

Enligt Komiterades förslag skola Sekreteraren och Kamereraren, men ej Ombudsmannen, hädanefter utnämnas af Eders Kongl. Maj:t. Enär likväl Ombudsmannens befattning, enligt hvad äfven Komiterade medgifva, måste anses vara till vikt och betydelse fullt jemförlig med Sekreterare- och Kamererare-befattningarna; då Ombudsmannen dessutom eger skyldighet att vid påfordran tjänstgöra såsom adjungerad ledamot inom verket, synes det Kollegium, att äfven denne tjänsteman borde på enahanda sätt utnämnas som de nyssnämnde, och får Kollegium med anledning häraf i under-

dånighet hemställa, att äfven Ombudsmannen måtte af Eders Kongl. Maj:t i nåder utnännas.

Rörande *personulen* anmärka Komiterade bland annat, att den tidpunkt ej kan vara aflägsen, då en tillökning i de föredragandes antal blir af behovet påkallad. Kollegium delar till fullo denna åsigt och tillåter sig till och med uttala den mening, att det för embetsverket vore af synnerligt gagn, om redan nu, då Kollegium emottagit uppdraget att öfvertaga de magtpåliggande ärenden, som tillhöra hospitalsväsendet, Kollegium hade att påräkna en särskild föredragande för dithörande ärenden, hvilka fordra att föredraganden är i besittning af speciela insigter i psykiatri och kännedom rörande administration af sjukvårdsanstalter för sinnessjuke. Kollegium kan å andra sidan ingalunda instämma med Komiterade deruti, att en dylik ledamotsplats borde inrättas för de ekonomiska ärendena, hvarmed Kamererarebefattningen kunde förenas, ty dels äro Kollegii göromål företrädesvis af vetenskaplig art och förutsätta medicinsk bildning, hvadan det är svårt att inse, huruledes en kameral ledamot skulle kunna deltaga i Kollegii samarbeten, dels torde de kamerala ärendena kunna på ett ändamålsenligt sätt handhafvas med den tjenstemannapersonal, som embetsverket synes hafva att för ändamålet påräkna. Lika litet som Komiterade, anser Kollegium sig dock nu böra framställa något förslag i berörda afseende.

Angående *vikariat och extra biträden* hafva Komiterade framhållit nödvändigheten för embetsverket att erhålla biträde till uppgörande af tabeller, statistiska beräkningar m. m., för hvilkas utförande läkarebildning är af nöden. Otvifvelaktigt är det ock af yttersta vigt att dylikt biträde anskaffas, på det att ledamöterna i största möjliga grad måtte befrias från dylika underordnade göromål, för att så mycket mera odeladt kunna egna sig åt de egentliga Kollegii-arbetena samt åt egna studier. Såsom sådana biträden hafva Komiterade ansett att medicine kandidater skulle kunna användas och att för tvenne dylika biträden skulle utgå tillsammans 2,400 kronor. Enär nu ifrågavarande arbeten fordra större vana och skicklighet, än som i allmänhet kan påräknas hos medicine kandidater, och det är af synnerlig vigt att dessa biträden blifva mera stadigvarande inom embetsverket, än som sannolikt blifver följden, om dertill endast användas medicine kandidater, hvilket äfven medför den olägenhet att nya personer ständigt måste inöfvas i göromålen, hade det väl enligt Kollegii förmenande varit fördelaktigare, om af det ifrågasatta anslaget en bestämd summa blifvit uppförd på stat, enär man på sådant sätt antagligen egde större förhoppning att kunna vid Kollegium fästa ett mera stadigvarande och mera kompetent dylikt biträde; likväl och då möjligen svårigheter skulle möta att få den önskade summan under denna form beviljad, och under förutsättning att nämnda anslag kommer att disponeras i ofvan antydda syfte, anser Kollegium sig böra instämma uti Komiterades hemställan i berörda afseende.

I fråga om *staten för den blifvande Medicinalstyrelsen* föreslår Komitén, att lönen för Generaldirektören må bestämmas till samma belopp som för Statskontorets chef redan är bestämdt, samt att aflöningarna för öfriga tjenstebefattningar hos Me-

picinalstyrelsen må upptagas till enahanda belopp, som för motsvarande befattningar inom andra verk dels blifvit redan beslutade och dels äro af Komitén föreslagna, under iakttagande, att Ombudsmannens aflöningsförmåner blifva likställda med andra gradens tjänstemäns, och att Kassören, för den händelse han kommer att omhänderhafva någon betydligare kontant uppbörd, måtte beredas genom s. k. misräkningspenningar någon tillökning i aflöningsförmåner. Kollegium anser sig vid detta tillfälle böra fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet vid svårigheten att mot så ringa löneförmåner, som Komiterade här föreslagit, kunna vid Kollegium fästa personer i besittning af den vetenskapliga bildning och de egenskaper i öfrigt, som fordras för att på tillfredsställande sätt fylla en ledamotsplats i Sundhetskollgium. Dessa svårigheter måste ovillkorligen i detta verk mera än i andra göra sig gällande, enär ledamöterna i andra verk kunna rekryteras med tjänstemännen från de lägre graderna inom verket, under det att i Sundhetskollgium vid sådan ledighet, utom i fall då Ombudsmannen kan befordras, efterträdare måste sökas bland landets mera framstående läkare, för hvilka det dock är föga lockande att lemna en vanligen vida mera inbringande medicinsk praktik mot de förmåner, här erbjudas, och underkasta sig en mycket mödosam, för de fleste helt främmande embetsmannaverksamhet.

Dessa omständigheter synas Kollegium vara värda att beaktas, och man borde genom skäligen förhöjda löneförmåner försätta nämnda platser i den ställning, att fara ej måtte uppstå — hvilket Kollegium i annat fall högeligen fruktar — det desamma vid inträffande ledighet kunna komma att förblifva obesatta. För att likväl icke höja den ordinarie lönen utöfver det angifna beloppet, hemställer Kollegium, att dessa löneförmåner måtte på sådant sätt avvägbringas, att ledamöterna, i likhet med tjänstemännen, efter tio års tjänstgöring hade att emotse ännu en tillökning i tjänstgöringspenningar.

Uti sitt underdåniga utlåtande den 5 December 1875 framhöll Kollegium, att, då *Aktuarien och Registratorm* hade en ganska trägen befattning genom ofta erforderligt utsändande af årsberättelser, cirkulär, anvisningar m. m. till landets alla läkare, apotekare och veterinärer, stundom äfven till alla kommuner i riket, hans löneförmåner borde höjas och sättas något högre än Notariernas. Uti Komiterades förslag upptagas likväl dessa till samma belopp som Notariernas eller 1,800 kronor. Enär likväl Kollegium fortfarande och på samma grunder är af den åsigt, att Aktuariens och Registratorms löneförmåner böra ställas något högre än Notariernas, föreslår Kollegium i berörda afseende, att förstnämnde tjänstemans lön må höjas till 2,000 kronor, hvaremot en Notaries lön kunde minskas till 1,600 kronor, hvarigenom utgiftsstaten i sin helhet blefve oförändrad.

Sedan Kollegium här ofvan i underdånighet framställt de anmärkningar mot det föreliggande förslaget, hvartill Kollegium ansett anledning förekomma, har Kollegium, för den händelse Eders Kongl. Maj:it skulle finna skäl att bifalla hvad Kollegium hemställt, ansett nödigt att här nedan i underdånighet föreslå de förändringar i Komiterades förslag till instruktion, som äro en följd af Kollegii sålunda uttalade åsigt.

På grund af hvad Kollegium anført rörande Ombudsmannen, bör § 2 mom. 2 sålunda förändras: *Sekreteraren, Kamereraren och Ombudsmannen utnämnas af Kongl. Maj:t uppå underdånigt förslag af Medicinalstyrelsen; öfriga tjenstebefattningar till-sättas af Medicinalstyrelsen efter förut kungjord trettio dagars ansökningstid.*

Ehuru Komiterade helt och hållet förbigått Art. II af Kollegii förslag till instruktion, eller den del deraf som handlar om Medicinalstyrelsens befattning, hvarom Komiterade förmåla sig icke hafva anledning att afgifva särskildt yttrande; så och då nämnda förslag, hvilket finnes bifogadt Komiterades underdåniga betänkande, vid närmare granskning uti vissa delar synts vara i behof af några redaktionsförändringar och smärre tillägg, tillåter sig Kollegium i underdånighet här föreslå de ändringar i nämnda förslag, hvilka Kollegium ansett i sådant afseende vara erforderliga.

I § 6 mom. 1 punkt 2 bör »militärläkare» utbytas mot *läkare* samt ordet »dem» utgå. Likaledes bör andra momentet, hvilket innefattas i sista punkten af det föregående mom., helt och hållet utgå, hvarigenom nämnde § erhöle följande lydelse:

§ 6.

I afseende å helso- och sjukvården vid land- och sjöförsvaret åligger det Medicinalstyrelsen:

att deröfver hafva noggrann tillsyn samt att vidtaga eller i underdånighet föreslå de instruktioner eller åtgärder, hvilka till dess befrämjande anses nyttiga och nödiga; för hvilka ändamål Medicinalstyrelsen har att från vederbörande läkare mottaga föreskrifna rapporter och förslag;

att tillse, att de vid land- och sjöförsvaret anstälde ordinarie och extra läkare sina åligganden noggrant fullgöra;

att i afseende på extra läkares beordrande samt pensionärers och stipendiaters i fältläkarekåren och i flottan antagande och entledigande, äfvensom beträffande fältläkarekontoret och andra den militära helso- och sjukvården rörande ärenden, ställa sig till efterrättelse gällande reglementen, instruktioner och andra förordningar.

I § 7 böra orden »gällande stadga och i sammanhang dermed utfärdade nådiga föreskrifter» utbytas mot *de i afseende på denna del af sjukvården gällande föreskrifter*, hvarigenom denna § erhöle följande lydelse: *Medicinalstyrelsen är Öfverstyrelse för de till sinnessjukes behandling och vård inom riket inrättade hospital och andra anstalter, samt har i sådan egenskap att ställa sig till efterrättelse de i afseende på denna del af sjukvården gällande föreskrifter.*

§ 8 mom. 1 bör lyda: *Hvarje allmänt lasarett och kurhus i länen och i de städer, som* — — — — —

I mom. 2 böra orden »som af kommun eller» utbytas mot *som eljest af kommun eller af*, och mom. sålunda erhålla följande lydelse:

Skulle af inkomna årsberättelser, läkares rapporter eller annorledes till Medicinalstyrelsens kännedom komma, att betänkliga förhållanden i afseende på sjukvården förefinnas vid sådan sjukvårdsanstalt, som eljest af kommun eller af enskild stiftelse underhålles, skall — — — — —

§ 11 bör erhålla följande förändring: *Likaledes har Medicinalstyrelsen öfverinseendet öfver barnmorskeväsendet, i hvilket afseende Medicinalstyrelsen eger att antaga lärlingar och frilärlingar vid läroanstalterna, öfvervaka deras undervisning och examina samt med uppmärksamhet följa deras förhållande vid konstens utöfning; allt i öfverensstämmelse med gällande reglementen.*

Medicinalstyrelsen skall låta sig angeläget vara, att landsbygden med behörigen examinerade barnmorskor i möjligaste måtto förses.

I mom. 1 § 13 bör följande tillägg göras: *Beträffande veterinärväsendet, så väl det civila som det militära, är det — — — — —*

I § 14 mom. 1 punkt 5 torde orden »dertill skicklig» böra utbytas mot *lämplig*.

I slutet af § 16 böra orden »utom i afseende på de läkarebefattningar de derjemte innehafva» utbytas mot: *i hvad en hvar af dem i sådan egenskap åligger.*

§ 17 förändras sålunda, att i slutet af punkten 1, sista momentet, efter orden »tandläkarekonstens utöfvande inom riket» tillägges följande: *skolande för sådant ändamål en hvar, som genom aflagda examina eller eljest vunnit rättighet att läkarekonsten inom riket utöfva, med företeende af vederbörliga betyg sig ofördröjligen anmäla hos Medicinalstyrelsen, som dervid har att tillse, det tjensteed, der sådan är föreskrifven, varder behörigen aflagd.*

Mom. 2 och 3 böra erhålla följande förändrade lydelse:

2. *Likaledes skall i Medicinalstyrelsen matrikel föras öfver alla, som vunnit behörighet att utöfva apotekare- och fältskärsyrket, hvilka jemväl böra hos Medicinalstyrelsen sig ofördröjligen legitimera.*

3. *I Medicinalstyrelsen skall finnas uppgift å hvarje praktiserande läkares och veterinärs boningsort, hvadan en hvar sådan läkare, hvilkens boningsort — — — — —*

I § 18 mom. 1 andra raden bör efter orden »Kongl. Maj:t tillsättes, skall» följande ord tilläggas: *så vida icke för särskilda fall derom annorledes är stadgadt, »Kollegium den lediga» — — — — —*

Med afseende på Kollegii ställning till de i § 19 omnämnda förhållanden synas mom. 1 och 3 af denna § böra erhålla följande förändring:

1. På det inga andra än kompetente läkare eller veterinärer må erhålla de läkare- eller veterinärbefattningar, hvilka af embetsmyndigheter eller allmänna styrelser tillsättas, åligger det Medicinalstyrelsen att, efter vederbörandes derom gjorda anmälan, afgifva utlåtande om de sökandes kompetens; kunnande till sådan befattning eller tjänst ingen antagas, så framt han icke blifvit af Medicinalstyrelsen förklarad dertill kompetent. Från skyldigheten att sålunda inhemta Kollegii utlåtande — —

2. — — — — —

3. I alla de fall, hvilka i föregående båda punkter afses, eger Medicinalstyrelsen att genast efter befattningens tillsättande af vederbörande erhålla underrättelse om hvilken dertill blifvit utsedd och om tiden, då han i tjänstgöring inträder. Likaledes skall, då han från befattningen afgår, Medicinalstyrelsen derom utan dröjsmål underrättas.

Mom. 1 och 2 uti § 21 böra sammanföras och förändras på följande sätt:

1. Om förhållandet med helso- och sjukvården i riket samt om alla till Medicinalstyrelsens förvaltning och åtgärd hörande ämnen afgifver Medicinalstyrelsen årligen underdånig berättelse, grundad på de årsberättelser, hvilka det åligger hvarje Helsevårdsnämnd, hvarje innehafvare af någon statens läkaretjänst eller befattning samt hvarje i kommuners eller annan tjänst anställd läkare, som derföre åtnjuter tjänstårsberäkning, att årligen inom stadgad tid antingen direkt eller genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till Medicinalstyrelsen insända; skolande Medicinalstyrelsen — — — — —

2. Från andra läkare, som hafva under sin vård stiftelsers eller enskilda kommuners sjukvårdsinrättningar, eller hvilka förestå brunns-, bad- och andra för sjukes behandling afsedda anstalter, eger Medicinalstyrelsen årligen erhålla enahanda redogörelser för dessa inrättningars eller anstalters verksamhet.

3. Från hvarje läkare, som endast utöfvar enskild medicinsk praktik, eger — — — — —

Slutet af första punkten i § 23 bör i stället för »vederbörlig anordning» heta: efter vederbörligt beslut.

Uti Art. III § 28 göras, i öfverensstämmelse med Kollegii ofvan gjorda underdåniga framställning, följande ändringar:

1:sta punkten erhåller följande lydelse: Kongl. bref och remisser samt underdåniga framställningar och utlåtanden.

Punkterna 2 och 5 af Komiterades förslag utgå, hvaremot efter 5:te punkten ingår som nytt moment:

Frågor rörande nybyggnad och förändring af hospital, lasarett, kurhus eller annan sjukvårdsanstalt, som af vederbörande hänskjutas till Medicinalstyrelsens granskning.

Efter 9:de punkten af Komiterades förslag tillägges likaledes:

Uppgörandet af arbetsordning för Medicinalstyrelsen och instruktion för dess tjenstemän.

I slutet af § 29 utgår »Generaldirektören eller i hans frånvaro af föredraganden» och i stället insättes *Ordföranden*. Likaledes utgår sista ordet i 1:a mom. af § 33 »föredraganden» och ersättes af *Ordföranden*.

Med anledning af förändringen af 1:a punkten i § 28 böra orden »äfvensom alla skrivelser till Kongl. Maj:ts» uti § 34 första momentet utgå. Enär det i mom. 2 § 36 omnämnda ärende blifvit enligt Kollegii förslag upptaget bland pleni-ärenden och af denna anledning ingår i § 28, bör hela nu ifrågavarande moment utgå.

Då enligt Kollegii hemställan Ombudsmannen bör i afseende på semester ega samma förmån som Sekreterare och Kamererare, bör ordet *Ombudsmannen* tilläggas näst efter Kamereraren uti § 42; och då enligt Kollegii förslag Ombudsmannen skulle utnämnas af Kongl. Maj:ts, upptages han äfven å vederbörliga ställen uti § 43 mom. 1 och 2.

Kollegium bifogar dels förslag till stat för Medicinalstyrelsen att tillämpas från och med år 1878, uppgjort i enlighet med de af Kollegium här ofvan uttalade åsigter, dels utdrag af Kollegii protokoll för denna dag, innefattande de olika meningar, som vid ärendets handläggning i Kollegium gjort sig gällande, hvarjemte remisshandlingarna i underdånighet återställas.

Kollegium framhårdar med djupaste vördnad, trohet och nit,
Stormäktigste, Allernädigste Konung!
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåtar

O. F. HALLIN. CARL EDLING. P. A. TÖRNBLOM. C. J. HOLMSTRÖM.

Stockholm den 18 September 1876.

A. J. Bruzelius.

Underdånigt förslag till instruktion för Medicinalstyrelsen.

Art. I.

Om Medicinalstyrelsens sammansättning.

§ 1.

1. Medicinalstyrelsen utgöres af en ordförande med benämning Generaldirektör samt fyra ledamöter, nemligen tre Medicinalråd, hvilka handlägga civila ärenden, och en Öfverfältläkare för handläggning af de militära.

2. Generaldirektören och ledamöterna utnämnas af Kongl. Maj:t; börande underdånigt förslag till fyllande af ledig ledamotsplats afgifvas af Generaldirektören efter samråd med öfrige ledamöter.

3. Så väl Generaldirektören som ledamöterna skola vara behörigen legitimerade läkare.

§ 2.

1. Medicinalstyrelsen biträdes dels af ett kansli och ett räkenskapskontor, med följande tjänstemän

å kansliet:

en Sekreterare,
en Registrator, som tillika är Aktuarie, och
två Notarier.

å räkenskapskontoret:

en Kamererare, och
en Kassör, som tillika är Revisor;
dels ock af en Ombudsman och Fiskal, som tillika är redogörare för det under Medicinalstyrelsen lydande fältläkarekontoret och hvilken bör vara legitimerad läkare.

2. Sekreteraren, Kamereraren och Ombudsmannen utnämnas af Kongl. Maj:t uppå underdånigt förslag af Styrelsen; öfriga tjänstebefattningar tillsättas af Styrelsen efter förut kungjord trettio dagars ansökningstid.

3. Till biträde vid medikamentsräkningars granskning antager Styrelsen dertill lämplig person. Likaledes eger Styrelsen antaga nödigt arkitektbiträde, äfvensom extra ordinarie tjenstemän, i hvilken egenskap legitimerade läkare samt medicine kandidater må kunna hos Styrelsen anställas. Styrelsen eger ock utse nödig vaktbetjening.

Art. II.

Om Medicinalstyrelsens befattning.

§ 3.

Medicinalstyrelsens åliggande är att utöfva högsta tillsynen och öfverinseendet öfver den allmänna helso- och sjukvården i riket samt handlägga alla ärenden rörande rikets medicinalväsende.

Styrelsen skall ock tillhandagå domstolar, offentliga och kommunala myndigheter samt embetsmän med de upplysningar och det biträde, som af dem äskas och ligga inom området af Styrelsens verksamhet.

§ 4.

Till Medicinalstyrelsens handläggning, på sätt gällande författningar stadga och denna instruktion närmare bestämmer, höra ärenden, som angå

- a) den allmänna helso- och sjukvården,
- b) helso- och sjukvården vid land- och sjöförsvaret,
- c) de till sinnessjukes behandling och vård inrättade hospital och andra anstalter,
- d) lasarett och kurhus,
- e) helsobrunnar och badinrättningar,
- f) skyddskoppypningen,
- g) barnmorskeväsendet,
- h) utöfningen af tandläkarekonsten och fältskärsyrket,
- i) veterinärväsendet,
- k) apoteksväsendet,
- l) rättsmedicinen.

§ 5.

Till fullgörande af sina åligganden rörande den *allmänna helso- och sjukvården* tillhör det Styrelsen

att, med anledning af föreskrifna eller för särskilda fall infortrade, från myndigheter eller läkare inkomna berättelser och rapporter, eller af eljest vunna upplysningar, så väl i allmänhet som särskildt vid yppade farsoter, meddela nödiga råd, anvisningar och föreskrifter;

att egna uppmärksamhet åt de för helsan menliga inflytelser, som inom vissa näringar eller genom vissa handelsvaror och andra dylika omständigheter medföra ökad sjuklighet, samt i underdånighet föreslå de författningar eller åtgärder, hvilka kunna till förekommande häraf vara tjenliga;

att vaka deröfver, att de för den allmänna helso- och sjukvården anställde läkare sina åligganden behörigen fullgöra;

att, då Helsovårds- eller Kommunalnämnds underlåtenhet att ställa sig till efterrättelse hvad gällande författningar dem i afseende på helso- och sjukvård ålägga kommer till Styrelsens kännedom, sådant hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande till rättelse anmäla;

att vid yppad svårare farsot eller större sjuklighet, uppå Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anmälan om behovet deraf, förordna extra läkare till biträde vid sjukvården;

att afgifva underdåniga förslag till de allmänna åtgärder i öfrigt, hvilka kunna lända till förbättring i helso- och sjukvård, men till hvilkas vidtagande Styrelsen sjelf icke är behörig.

§ 6.

I afseende på *helso- och sjukvården vid land- och sjöförsvaret* åligger det Styrelsen att deröfver hafva noggrann tillsyn samt att vidtaga eller i underdånighet föreslå de instruktioner eller åtgärder, hvilka till dess befrämjande anses nyttiga och nödiga; för hvilka ändamål Styrelsen har att från vederbörande läkare mottaga föreskrifna rapporter och förslag;

att tillse, att de vid land- och sjöförsvaret anställde ordinarie och extra läkare sina åligganden noggrant fullgöra;

att i afseende på extra läkares beordrande samt pensionärers och stipendiaters i fältläkarekåren och i flottan antagande och entledigande, äfvensom beträffande fältläkarekontoret och andra den militära helso- och sjukvården rörande ärenden, ställa sig till efterrättelse gällande reglementen, instruktioner och andra förordningar.

§ 7.

Medicinalstyrelsen är Öfverstyrelse för de till sinnessjukes behandling och vård inom riket inrättade *hospital* och andra anstalter, samt har i sådan egenskap att ställa sig till efterrättelse de i afseende på denna del af sjukvården gällande föreskrifter.

§ 8.

1. Hvarje allmänt *lasarett* och *kurhus* i länen och i de städer, som icke deltaga i landsting, är hvad sjukvården angår stäldt under öfverinseende af Medicinalstyrelsen, som, der icke annorledes är särskildt föreskrifvet, uppå förslag af vederbörande direktion utnämner dessa sjukvårdsanstalters läkare och eger att å anstalterna låta förrätta inspektioner, då sådana kunna anses af behovet påkallade.

I öfrigt har Styrelsen att med lasarett och kurhus taga samma befattning, som enligt gällande instruktioner och andra förordningar tillhört Sundhetskollegium.

2. Skulle af inkomna årsberättelser, läkares rapporter eller annorledes till Styrelsens kännedom komma, att betänkliga förhållanden i afseende på sjukvården förefinnas vid sådan sjukvårdsanstalt, som eljest af kommuner eller af enskild stiftelse underhålles, skall Styrelsen genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derpå fästa den kommunala myndighets eller den direktionens uppmärksamhet, åt hvilken uppsigten öfver samma anstalt är anförtrodd.

§ 9.

De i riket befintliga *helsobrunnar* äro ställda under Styrelsens öfverinseende; och eger Styrelsen, så vida icke annorlunda i särskilda fall är stadgadt, att uppå egarens förslag förordna legitimerad läkare att helsobrunnen såsom intendent förestå.

Äfven för *badinrättningar* må Styrelsen uppå egarens begäran och förslag förordna intendent, så vida omständigheterna dertill föranleda.

§ 10.

Högsta inseendet öfver *skyddskoppympningen* i riket tillkommer Medicinalstyrelsen, som med ledning af ingående embetsberättelser, summariska förteckningar, anmälanden och journaler vakar deröfver, att denna helsovårdsangelägenhet i alla delar behörigen handhafves; åliggande det Styrelsen att i öfverensstämmelse med gällande författningar till vederbörandes efterrättelse meddela erforderliga föreskrifter rörande vaccinationens utöfning, med instruktioner förse vaccindepot-föreståndare, vaccinatörer och vaccinationsföreståndare, samt vidtaga alla de åtgärder för vaccinationens behöriga fortgång, som af Styrelsen bero, och i öfrigt, der så fordras, till Kongl. Maj:ts pröfning hemställa hvad Styrelsen i detta afseende finner gagneligt och nödvändigt.

§ 11.

Likaledes har Medicinalstyrelsen öfverinseende öfver *barnmorskeväsendet*, i hvilket afseende Styrelsen eger att antaga lärlingar och frilärlingar vid läroanstalterna, öfvervaka deras undervisning och examina samt med uppmärksamhet följa deras förhållande vid konstens utöfning; allt i öfverensstämmelse med gällande reglementen.

Styrelsen skall låta sig angeläget vara, att landsbygden med behörigen examineerade barnmorskor i möjligaste måtto förses.

§ 12.

Det tillhör Medicinalstyrelsen att pröfva huruvida de, som önska *tandläkarekonsten* eller *fältskärsyrket* inom riket utöfva, aflagt de för rättigheten dertill föreskrifna prof på kunskaper och skicklighet, samt att på grund deraf för dem utfärda tillståndsbref.

Vid hos Styrelsen gjord anmälan derom, att tandläkare eller fältskär felat mot de föreskrifter, som i gällande ordningar eller författningar äro lemnade rörande utöfningen af hans konst eller yrke, eger Styrelsen att vidtaga de lagliga åtgärder, hvartill omständigheterna föranleda.

§ 13.

Beträffande *veterinärväsendet*, så väl det civila som det militära, är det Medicinalstyrelsens åliggande

att till ledning för vederbörande kommunalmyndighet, veterinär och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddela och låta i vederbörlig ordning kungöra de råd och anvisningar, hvilka till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren kunna erfordras utöfver hvad gällande förordningar derom innehålla;

att på grund af berättelser eller rapporter från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eller från veterinär för särskilda fall lemna erforderliga anvisningar eller meddela sådana föreskrifter, hvartill Styrelsen enligt gällande förordningar kan vara befogad, eller ock om nödiga åtgärders vidtagande göra underdånig framställning;

att tillse, att så väl i allmän tienst anstälde, som andre veterinärer sina åligganden enligt gällande instruktioner och förordningar behörigen fullgöra;

att uppå Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes framställning vid svårare eller mycket utbredd farsot bland husdjuren förordna extra veterinär att vid sjukvården biträda.

§ 14.

1. Till Styrelsens inscende öfver *apoteksväsendet* hörer

att efter vederbörandes anmälan om behofvet, och då så pröfvas erforderligt och möjligt, hos Kongl. Maj:t föreslå nya apoteksinrättnings anläggande;

att tillse, det befintliga apoteksinrättningar äro vederbörligen underhållna och försedda med goda och tillräckliga förråd af läkemedel, samt att de till utrönande häraf föreskrifna visitationer af vederbörande läkare årligen anställas;

att vaka deröfver, att apoteksföreståndare ej mindre än deras medhjelpare fullgöra hvad dem enligt gällande föreskrifter åligger;

att låta genom någon Styrelsens ledamot eller annan lämplig person, uppå särskild anledning, inspektera visst apotek eller, tid efter annan, apoteksinrättningarna inom större eller mindre delar af riket;

att utöfva tillsynen öfver den farmaceutiska undervisningen och de farmaceutiska examina, att tillse det apoteksinrättningarna af behöriga personer innehafvas och förestås, samt att vid inträffad ledighet af apotek eller ombyte af egare dertill hos Kongl. Maj:t till erhållande af privilegium eller stadfästelse derå anmäla den, som dertill finnes mest förtjent eller apoteket lagligen förvärfvat;

att granska gällande farmakopeer och i afseende på dem företaga de ändringar, hvilka tid efter annan kunna befinnas nödiga;

att bestämma sättet för gifters förvaring å apoteken och de försigtighetsmått, hvilka vid deras utlemnande såsom läkemedel skola iakttagas;

att årligen öfverse medicinaltaxan och hos Kongl. Maj:t anmäla samt efter Dess nådiga bifall kungöra de ändringar deri, hvilka blifva en följd af de i handeln förekommande läkemedels förändrade priser;

att granska och med granskningsbetyg förse alla medikamentsräkningar, hvilka af statens, allmänna inrättningars och kommuners medel skola betalas, samt för sådant ändamål till Styrelsen insändas.

2. Styrelsen eger i öfrigt att vidtaga eller hos Kongl. Maj:t föreslå de åtgärder, som äro egnade att medföra en för läkarekonstens idkare ej mindre än för allmänheten önskelig säkerhet i afseende på handeln med läkemedel; samt att till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes eller polismyndighets kännedom och beifran bringa de fall af olaglig läkemedelsförsäljning eller qvacksalfveri, hvilka komma till Styrelsens kunskap.

§ 15.

1. De *rättsmedicinska mål och frågor*, hvilka af Kongl. Maj:t, Hofrätter, underdomstolar eller annan behörig myndighet till Medicinalstyrelsens utlåtande remitteras, åligger det Styrelsen att så skyndsamt som ske kan och så fullständigt som möjligt utreda och besvara.

2. Styrelsen skall med synnerlig uppmärksamhet vaka deröfver, att vederbörande läkare vid *rättsmedicinska undersökningars verkställande och attesters afgifvande* iakttaga tillbörlig noggrannhet; för hvilket ändamål protokoll och attest öfver hvarje dylik, af vederbörlig myndighet förordnad förrättning skola till Styrelsen utan dröjsmål insändas och af densamma granskas. Skulle dervid visa sig, att svårare fel eller misstag blifvit af läkaren begångna, hvilka på målets behandling eller utgång kunna hafva inflytande, åligger det Styrelsen att derom ofördröjligen underrätta ej mindre den myndighet, som om förrättningen förordnat, än ock läkaren, som densamma verkställt.

3. Styrelsen tillkommer det äfven att tillse, det *Rättskemisten* sina åligganden enligt instruktion och andra gällande föreskrifter ordentligt fullgör.

Beträffande de för rättskemisk undersökning verkställande till Styrelsen inkomna föremål, eger Styrelsen att på grund af åtföljande handlingar eller andra omständigheter bestämma, huruvida de skola till undersökning af Rättskemisten öfverlemnas eller icke.

§ 16.

Hvarje innehafvare af läkare- eller veterinärtjenst, likasom ock alla de, hvilka eljest utöfva läkare- eller veterinärkonsten eller apotekare-, tandläkare-, fältskärs- eller barnuorskeyrket, äro beträffande utöfningen deraf stälde under Medicinalstyrelsens in- seende och pligtige att efterkomma hvad Styrelsen dem i kraft af gällande författningar och instruktioner föreskrifver; derifrån likväl undantagne lärarne vid de medicinska

och veterinära läroverken samt de vid Serafimer-ordens-lasarettet anstälde läkare, i hvad en hvar af dem i sådan egenskap åligger.

§ 17.

1. Medicinalstyrelsen skall låta föra noggrann matrikel öfver alla behörigen legitimerade läkare, veterinärer och tandläkare, samt vid hvarje års början till vederbörandes efterrättelse utfärda tryckt förteckning på alla dem, som äro till läkare-, veterinär- och tandläkarekonstens utöfvande inom riket berättigade; skolande för sådant ändamål en hvar, som genom aflagda examina eller eljest vunnit rättighet att läkarekonsten inom riket utöfva, med företeende af vederbörliga betyg sig ofördröjligen anmäla hos Styrelsen, som dervid har att tillse, det tjenste-*ed*, der sådan är föreskrifven, varder behörigen aflagd.

2. Likaledes skall i Medicinalstyrelsen matrikel föras öfver alla, som vunnit behörighet att utöfva apotekare- eller fältskärsyrket, hvilka jemväl böra hos Styrelsen sig ofördröjligen legitimera.

3. I Medicinalstyrelsen skall finnas uppgift å hvarje praktiserande läkares och veterinärs boningsort, hvadan en hvar sådan läkare, hvilkens boningsort icke är bestämd genom innehavande tjenst, skall, antingen han är i tjenst anställd eller icke, utan dröjsmål hos Styrelsen anmäla den ort, der han sig nedsätter eller dit han flyttar.

§ 18.

1. Vid inträffad ledighet af sådan läkare- eller veterinärtjenst, som af Kongl. Maj:t tillsättes, skall, så vida icke för särskilda fall derom annorledes är stadgadt, Styrelsen den lediga tjensten till ansökning kungöra och till dess återbesättande upprätta underdånigt förslag, hvarvid de trenne förslagsrummen bestämmas af de kompetente sökandes enligt stadgade grunder beräknade tjensteår; tillika skall Styrelsen till tjenstens erhållande förorda den bland de sökande, hvilken Styrelsen på grund så väl af hans genom aflagda examina och andra lärdomsprof styrkta kunskaper, som hufvudsakligen af de befattningar han förut innehaft samt det nit och den skicklighet han under deras bestridande ådagalagt, anser vara dertill lämpligast.

2. Enahanda grunder som vid förords afgifvande skola ock följas i de fall, då tjenester enligt gällande författningar tillsättas af Styrelsen, eller då flere sökande sig till förordnandes erhållande anmäla.

§ 19.

1. På det inga andra än kompetente läkare eller veterinärer må erhålla de läkare- eller veterinärbefattningar, hvilka af embetsmyndigheter eller allmänna styrelser tillsätts, åligger det Medicinalstyrelsen att, efter vederbörandes derom gjorda anmälan, afgifva utlåtande om de sökandes kompetens; kunnande till sådan befattning eller tjenst ingen antagas, så framt han icke blifvit af Medicinalstyrelsen förklarad

dertill kompetent. Från skyldigheten att sålunda inhemta Medicinalstyrelsens utlåtande äro likväl undantagna Universiteten, Karolinska mediko-kirurgiska Institutet, Veterinär-läroverken och Serafimer-ordens-lasarettets Direktion.

2. Enahanda föreskrifter gälla i afseende på de läkare- och veterinärbefattningar, hvilka af kommunalmyndigheter, direktioner eller enskilda personer tillsättas, så vida med befattningen tjänstårsberäkning är förenad; varande ingen till sådan förmån berättigad, som antages utan Medicinalstyrelsens förut afgifna intygande att han dertill är kompetent.

3. I alla de fall, hvilka i föregående båda punkter afses, eger Medicinalstyrelsen att genast efter befattningens tillsättande af vederbörande erhålla underrättelse om hvilken dertill blifvit utsedd och om tiden, då han i tjänstgöring inträdt. Likaledes skall, då han från befattningen afgår, Medicinalstyrelsen derom utan dröjsmål underrättas.

§ 20.

I de fall, uppå de villkor och inom de gränser, som genom särskilda instruktioner eller förordningar äro bestämda, eger Medicinalstyrelsen bevilja tjänstledighet åt under Styrelsen hörande tjänsteinnehafvare; samt, om så behöfves, i deras ställe eller vid ledighet, uppkommen genom dödsfall, afsked, befordran eller på annat sätt, *förordna* den, som skall tjänsten under ledigheten bestrida.

§ 21.

1. Om förhållandet med helso- och sjukvården i riket samt om alla till Medicinalstyrelsens förvaltning och åtgärd hörande ämnen afgifver Styrelsen årligen underdanig berättelse, grundad på de årsberättelser, hvilka det åligger hvarje Helsovårdsnämnd, hvarje innehafvare af någon statens läkaretjänst eller befattning samt hvarje i kommuners eller annan tjänst anställd läkare, som därför åtnjuter tjänstårsberäkning, att årligen inom stadgad tid, antingen direkt eller genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, till Styrelsen insända; skolande Styrelsen upprätta och behörigen kungöra formulär för dessa berättelser samt dervid lemna de anvisningar i öfrigt, som fordras för att gifva dem nödig fullständighet och likformighet.

2. Från andra läkare, som hafva under sin vård stiftelsers eller enskilda kommuners sjukvårdsinrättningar eller hvilka förestå brunns-, bad- och andra för sjukes behandling afsedda anstalter, eger ock Medicinalstyrelsen årligen erhålla enahanda redogörelser för dessa inrättningars eller anstalters verksamhet.

3. Från hvarje läkare, som endast utöfvar enskild medicinsk praktik, eger Styrelsen att, om anledning dertill förekommer, begära och erhålla upplysningar, förklaringar eller underrättelser i särskilda fall.

4. Hvad som i föregående moment 2 och 3 är sagdt om läkare gäller ock om i statens eller kommuners tjänst anstälde eller eljest praktiserande veterinärer.

§ 22.

Läkares och veterinärers för verkställda tjänsteresor och andra förrättningar inlemnade räkningar, hvilka böra genom Styrelsen betalas, skola innan de till betalning godkännas vara behörigen granskade och rigtiga befunna, icke allenast i anseende till väglängd, siffror och fullständighet, utan ock med afseende på förordnandets behörighet och förrättningens rigtiga verkställande.

§ 23.

Det åligger Styrelsen noggrant tillse, att de till dess disposition ställda och af Styrelsen lyftade statsanslag i föreskrifven ordning förvaltas och redovisas, samt att de icke användas för andra än dermed afsedda ändamål; och kan ingen utbetalning från dem ega rum utan efter vederbörligt beslut.

De under Sundhetskollégii förvaltning förut stående enskilda donationer skola af Medicinalstyrelsen förvaltas enligt de för hvarje bland dem lemnade särskilda föreskrifter.

§ 24.

I öfrigt skola alla de ärenden och åtgärder, hvilka enligt gällande förordningar tillhört Sundhetskollégium, hädanefter handläggas af Medicinalstyrelsen.

Art. III.**Om de hos Medicinalstyrelsen förekommande ärendens behandling.**

§ 25.

1. De hos Medicinalstyrelsen förekommande ärenden fördelas mellan dess ledamöter i allmänhet på det sätt, att

ett Medicinalråd handlägger och föredrager ärenden rörande helso- och sjukvården, så vidt den utöfvas af helsovårds- och kommunalnämnder, samt provincial-, distrikts- och stadsläkare, jemte sanitära frågor;

ett Medicinalråd ärenden, som angå hospital, lasarett och kurhus, af domstolar begärda rättsmedicinska utlåtanden, samt barnmorskeväsendet;

ett Medicinalråd ärenden, som röra apoteksväsendet, helsobrunnar och badinrättningar, skyddskoppypningen och protokoll öfver rättsmedicinska undersökningar;

Öfverfältläkaren handlägger och föredrager militära helso- och sjukvårdsärenden, äfvensom veterinär-ärenden, samt dem som angå tandläkare och fältskärer, hvarjemte han är intendent för fältläkarekontoret.

2. Generaldirektören eger dock att efter omständigheterna närmare bestämma de civila ärendenas fördelning mellan Styrelsens ledamöter.

3. I tvifvelaktiga fall bestämmer Generaldirektören, af hvilken ledamot ärende bör föredragas.

§ 26.

Styrelsen sammanträder så ofta det för göromålen erfordras och på de tider, som af Generaldirektören dertill utsätts; börande vid hvarje sammanträde föras protokoll, hvilket sedermera behörigen justeras.

§ 27.

Uti de till Styrelsen hörande ärenden beslutes, allt efter deras beskaffenhet och på sätt §§ 28—33 närmare bestämma, antingen af Generaldirektören och ledamöterna gemensamt efter samfäld öfverläggning, eller ock af Generaldirektören ensam efter rådplägning med ledamöterna.

§ 28.

Genom samfäld öfverläggning och beslut handläggas:

Kongl. bref och remisser, samt underdåniga framställningar och utlåtanden;

frågor om utfärdande af sådana allmänna föreskrifter, som afse verkställigheten af gällande författningar eller fullgörandet af Kongl. Maj:ts särskildt gifna nådiga befallningar;

årsberättelser och öfriga föreskrifna redogörelser;

frågor rörande nybyggnad och förändring af hospital, lasarett, kurhus eller annan sjukvårdsanstalt, som af vederbörande hänskjutas till Styrelsens granskning;

förslag till användandet af de under Styrelsens förvaltning ställda anslag, samt frågor om förvaltningen af verkets egna fonder;

rättsmedicinska utlåtanden, äfvensom yttranden i sanitära frågor;

besvärsmål;

frågor om vitens föreläggande och ådömande, åtals anställande, samt tilldelande af föreställning och varning;

uppgörande af arbetsordning för Styrelsen och instruktion för dess tjänstemän;

frågor om förändringar i verkets organisation;

befordringsfrågor, undantagande sådana, som röra återbesättande af ledig ledamotsplats;

frågor om e. o. tjänstemäns och vaktbetjentes antagande, om afsked, om tjänstebetyg, om tjänstemäns och betjentes fel eller försummelse i tjänsten, samt om tjänstledighet och förordnande, allt inom verket;

bestämmandet af arvoden åt tillfälliga biträden och frågor angående verkets ekonomi;

samt dessutom hvarje ärende, som Generaldirektören finner skäl att göra till föremål för samfaldt afgörande.

§ 29.

I de uti föregående § uppräknade ärendens behandling skola åtminstone tre af Styrelsens ledamöter, Generaldirektören inberäknad, deltaga, och gäller såsom Styrelsens beslut den mening, hvori de fleste instämt, eller, vid lika röstetal för olika meningar, den, som af ordföranden biträdes.

§ 30.

1. Ut i öfriga förekommande ärenden tillkommer beslutanderätten Generaldirektören ensam efter rådplägning antingen endast med föredraganden, utan att öfrige ledamöter behöfva vara tillstädes, eller, om ärendets vikt och beskaffenhet anses sådant fordra, med vissa eller alla Styrelsens ledamöter.

2. Föredragande eller i rådplägning deltagande ledamot, hvars uttalade mening icke öfverensstämmer med Generaldirektörens, eger att låta anteckna densamma i protokollet.

§ 31.

För upplysningars meddelande må Generaldirektören, då han vid något särskildt ärendes behandling finner det vara nödigt, tillkalla i statens eller kommunens tjänst anställd läkare eller veterinär, äfvensom apotekare.

§ 32.

1. Generaldirektören eger ock uti ärende, hvarom § 30 handlar, derest dess angelägenhet sådant kräfver, ensam meddela föreskrifter om åtgärder, som böra vidtagas; dock skola sålunda meddelade föreskrifter anmälas till Styrelsens protokoll vid nästa sammanträde, som af Generaldirektören bevisas.

2. Utan föregående föredragning kan ledamot, genom remiss eller särskild skrifvelse, infordra förklaringar, yttranden och uteblifna rapporter eller årsberättelser, äfvensom åt personer lydande under Styrelsen meddela erinranden i mål, som höra till ledamotens föredragning.

§ 33.

1. I Generaldirektörens frånvaro handläggas de i § 30 omhandlade ärenden samfaldt af Styrelsens öfriga ledamöter. Dervid fordras för besluts fattande, att minst tre bland dem äro närvarande, och gäller såsom beslut den mening, hvarom de fleste förena sig. Ordet föres af äldste närvarande ledamoten. Stanna två_g ledamöter mot två i olika beslut, skall den mening gälla, som delas af ordföranden.

2. Då Generaldirektören åtnjuter semester eller utöfver fjorton dagar är förhindrad att deltaga i Styrelsens sammanträden, skall derom hos Kongl. Maj:t göras underdånig anmälan.

§ 34.

1. De skrivelser, hvilka aflåtas i sådana mål, som i § 28 omförmälas, skola, kontrasignerade af Sekreteraren, undertecknas af Generaldirektören och de ledamöter, hvilka i målets afgörande deltagit.

2. Anordningar, anvisningar och dispositioner undertecknas, sedan de blifvit af Kamereraren kontrasignerade, af Generaldirektören och föredraganden.

3. De skrivelser, hvilka enligt § 32 aflåtas af ledamot utan föregången föredragning, förses med dennes underskrift.

4. Alla öfriga skrivelser undertecknas af Generaldirektören, sedan de blifvit af Sekreteraren kontrasignerade.

5. Hafva vid behandling af mål, som skola hos Kongl. Maj:t anmälas, skiljaktiga meningar blifvit i protokollet antecknade, skall utdrag af samma protokoll, hvare de äro upptagna, bifogas den underdåniga skrivelser i ämnet.

§ 35.

1. I sådana särskilda fall, der det är angeläget att upplysningar angående helso- och sjukdomsförhållanden bland människor eller husdjur på stället inhemtas, kan Medicinalstyrelsen åt kompetent person uppdraga att för sådant ändamål till stället afresa och efter anställd undersökning om förhållandet afgifva berättelse. Likaså kan Styrelsen om kemisk undersöknings anställande förordna.

2. Styrelsen är ock berättigad att från de medicinska läroverken erhålla utlåtanden i stats- och rättsmedicinska frågor, som till dessa läroverks vetenskapliga bedömning af Styrelsen hänskjutas, äfvensom att från tekniskt eller veterinärläroverk erhålla begärda upplysningar.

3. Af offentliga och kommunala myndigheter eger Medicinalstyrelsen att äska och bekomma de upplysningar, det biträde och den handräckning, som ligga inom hvarjes befogenhet.

Art. IV.

Om Medicinalstyrelsens embets- och tjänstemäns åligganden.

§ 36.

Generaldirektören är i första rummet Kongl. Maj:t ansvarig för fullgörandet af Medicinalstyrelsens åligganden och bör i sådant afseende tillse, att Styrelsens embets- och tjänstemän med nit och drift uppfylla sina skyldigheter.

§ 37.

Medicinalstyrelsens ledamöter åligger:

att hvar och en inom sin verkningskrets hafva närmaste inseendet öfver göromålens behöriga gång;

att skyndsamt och med noggranhet handlägga de till hvars och ens föredragning hörande ärenden samt tillse att de utan dröjsmål expedieras;

att efter skedd föredragning skriftligen anteckna Styrelsens beslut till ledning för deras expedierande, samt en hvar i sin rotelbok annotera dagen då hvarje ärende föredrogs;

att sjelf uppsätta sådana expeditioner, hvilka till följd af deras särskilda beskaffenhet icke kunna för sådant ändamål till Sekreterarens åtgärd öfverlemnas;

att i den mån det finnes vara behöfligt granska de protokoll och expeditioner, som höra till af honom föredragna mål, innan de inför Styrelsen justeras;

att, så snart årsberättelser och andra nödiga primäruppgifter inkommit, ofördröjligen utarbета sin andel i den årsberättelse till Kongl. Maj:t, som det åligger Styrelsen att aflemna.

§ 38.

Kansliet tillhör, enligt den arbetsfördelning tjenstemännen emellan, som i arbetsordningen bestämmes, *dels* protokollsföringen, *dels* — med undantag af hvad räkenskapskontoret i sådant afseende åligger — uppsättandet af de i Styrelsen beslutade utlåtanden, skrivelser och andra utgående expeditioner, till hvilka koncept icke aflemnas af föredraganden, äfvensom, sedan de blifvit renskrifna och undertecknade, deras afsändning eller utlemning, och *dels* upprättandet af diarier med register jemte skyldigheten att dessa och öfriga handlingar, som tillhöra kansliets expedition, i god ordning förvara

§ 39.

Räkenskapskontoret åligger, likaledes enligt den fördelning af göromålen, som i arbetsordningen bestämmes,

a) kassaförvaltningen, i enlighet med Styrelsens föreskrifter;

b) förändret af de räkenskapsböcker och afgifvandet af alla de räkenskaper, som för Styrelsen äro eller varda föreskrifna;

c) utskrifvandet af de utaf Styrelsen beslutade anordningar och anvisningar;

d) granskningen af de räkningar och requisitioner, som skola af Styrelsen betalas;

e) kontrollen ej mindre å fullgörandet å stadgade ränte- och kapitalinbetalningar till de under Styrelsens vård ställda fonder, än äfven å behörig förnyelse af Styrelsens säkerhetshandlingar;

f) afgifvandet af utlåtanden och utredningar i de ärenden, som för sådant ändamål varda af Styrelsen till kontoret remitterade.

§ 40.

En hvar af Styrelsens tjänstemän åligger odelad ansvarighet för de åtgärder han å tjänstens vägnar vidtager.

Art. V.

Om tjänstledighet.

§ 41.

1. Generaldirektören eger att vid de tider, då sådant kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, årligen åtnjuta en och en half månads semester.

2. Hvarje ledamot må likaledes, då göromålen det medgifva, åtnjuta årligen en och en half månads semester. Då någon af ledamöterna är af förfall hindrad att sitt embete bestrida eller eljest i behof af tjänstledighet, må Generaldirektören kunna bevilja sådan ledighet på högst två veckor.

3. Under den ledighet ledamot sålunda åtnjuter, likasom under ledamots frånvaro på inspektionsresa, eger Styrelsen, så vida icke den frånvarandes göromål kunna af annan ledamot under tiden bestridas, för sådant ändamål adjungera Styrelsens ombudsman eller annan legitimerad läkare.

§ 42.

De hos Styrelsen anstälde tjänstemän må, då göromålen det medgifva, åtnjuta semester, sekreteraren, kamereraren och ombudsmannen af en och en half samt en hvar af de öfrige tjänstemännen af en månad årligen; egande Styrelsen att vid ådagalagd behof bevilja ytterligare tjänstledighet för sekreteraren, kamereraren och ombudsmannen af högst tre månader om året.

§ 43.

1. Tjänstledighet för ledamot, sekreterare, kamererare och ombudsman under längre tid, än ofvan är sagdt, sökes hos Kongl. Maj:t. Sådan ansökan ingifves dock till Styrelsen, som densamma jemte eget underdånigt utlåtande till Kongl. Maj:t insänder.

2. I sammanhang med bifall till ledamots, sekreterares, kamererares eller ombudsmans underdåniga ansökan om tjänstledighet vill Kongl. Maj:t förordna om embetets eller tjänstens upprätthållande under tiden. Under tjänsteman af Styrelsen beviljad ledighet eger Styrelsen förordna lämplig person att bestrida den lediges tjänstgöring.

§ 44.

Generaldirektör eller ledamot i Medicinalstyrelsen, som deltagit i något af Styrelsen fattadt vrångt eller lagstridigt beslut, af vårdslöshet eller oförstånd åsidosatt de honom åliggande skyldigheter, utan tillstånd eller laga förfall afhållit sig från tjenstgöring, eller eljest blifvit med fel eller försummelser i embetet beträdd, tilltalas inför Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt.

§ 45.

1. Varder under Medicinalstyrelsen lydande person beträdd med fel eller försummelse i sin befattning, eller visar sådan person anmärkningsvärd okunnighet om de behörigen utfärdade föreskrifter, hvilka honom åligger att iakttaga eller tillämpa, eger Styrelsen härför att tilldela den felaktige föreställning och varning. Inträffa förnyade försummelser, eller är felet af svårare beskaffenhet, må Styrelsen sådant hos Justitiekanslersembetet anmäla med begäran om åtals anställande mot den felande.

2. Medicinalstyrelsen eger att genom lämpliga viten, dock ej högre än 200 kronor, tillhålla underlydande att fullgöra hvad i afseende på de till Styrelsens förvaltning hörande ärenden dem författningsenligt åligger eller af Styrelsen särskildt förordnas.

§ 46.

1. Ändring i Medicinalstyrelsens beslut sökes genom anförande af underdåniga besvär, hvilka skola till Kongl. Maj:t ingifvas inom den för besvärs anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och embetsverk, i allmänhet bestämda tid.

2. Öfver tilldelad föreställning och varning eller öfver afgifvet förord må besvär icke anföras.

Förslag till stat
för Medicinalstyrelsen, att tillämpas från och med år 1878.

	Lön.	Tjenstgöringspenningar.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
Generaldirektören	6,200	2,800	9,000	
1 Ledamot, Medicinalråd	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor, och efter 10 år med ytterligare 600 kronor.
2 do do	8,800	4,000	12,800	
1 do Öfverfältlakare	4,400	2,000	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 Sekreterare	3,000	1,500	4,500	
1 Kamererare	3,000	1,500	4,500	
1 Ombudsman och Fiskal, tillika redogörare för fältlakarekontoret	3,000	1,500	4,500	
1 Registrator och Aktuarie	2,000	1,200	3,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Notarie	1,800	1,200	3,000	
1 do	1,600	1,200	2,800	
1 Kassör och Revisor *)	1,800	1,200	3,000	
Till medikamentsräkningars granskning, vikariatsersättning, renskrifning, flitpenningar och tillfälliga biträden			11,000	
1 förste Vaktmästare **)	800	300	1,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 Vaktmästare **)	500	300	800	
1 do	500	300	800	
Summa			73,800	

*) I händelse denne tjänsteman kommer att omhänderhafva någon betydligare kontant uppörd, torde genom s. k. misräkningspenningar böra beredas honom någon tillökning i aflöningsförmånerna.

**) Om bostad inom Styrelsens hus jemte fri vedbrand kan Vaktmästare beredas, böra, så vida dessa förmåner icke tillkomma honom såsom portvakt, desamma till ett värde af 150 kronor inberäknas under lönen, som alltså i sådant fall utgår för förste Vaktmästaren med 650 kronor och för Vaktmästare med 350 kronor kontant.

Utdrag af protokollet, hållet hos Kongl. Sundhets-Kollegium den 18 September 1876.

Närvarande: Herr Medicinal-Rådet m. m. Hallin,
Herr t. f. Medicinal-Rådet Edling,
Herr t. f. Medicinal-Rådet Törnblom och
Adjungerade Ledamoten, Regementsläkaren Holmström.

§ 18.

S. D. Efter att under föregående sammanträden hafva varit föremål för Kongl. Kollegii behandling, föredrogs ånyo Kongl. Maj:ts nådiga Remiss den 30 Juni innevarande år af Komiterades underdåniga betänkande och förslag angående lönereglering m. m. för Sundhets-Kollegium, och beslöt Kollegium att i ärendet till Kongl. Maj:t underdånigst aflåta ett sådant underdånigt utlåtande, som i Registraturet för denna dag finnes intaget.

T. f. Medicinal-Rådet *Törnblom* och Adjungerade Ledamoten, Regementsläkaren *Holmström* voro från beslutet skiljaktige och anmälde sin reservation mot de delar af Sundhets-Kollegii underdåniga utlåtande, som röra Kollegii ombildning och upphäfvande af den kollegiala formen för vissa ärendens behandling, och anhöllo att såsom grund för sina vota få bifoga det af t. f. Medicinal-Rådet Törnblom vid ärendets behandling afgifna yttrande öfver Komiterades betänkande och förslag i dess helhet, uti hvilket Regementsläkaren Holmström instämde; varande detta af följande lydelse:

”Då jag icke deltagit uti Sundhets-Kollegii förra öfverläggningar rörande de underdåniga förslag, som Kollegium den 28 September 1874 och den 3 December 1875 afgifvit till Kongl. Maj:t, angående Kollegii ombildning till en Medicinalstyrelse, af hvilka förslag det senare ligger till hufvudsaklig grund för det nu föreliggande underdåniga betänkandet, anser jag mig här böra yttra mig om betänkandet i dess helhet.

Den föreslagna förändringen af Kollegii namn och arbetssätt motiveras dermed, att under årens lopp ärendenas mängd inom detta verk i hög grad ökats och att deras beskaffenhet i många fall fordrat en snabbare behandling än som ansetts förenlig med det kollegiala arbetssättet, i följd hvaraf redan nu en del enkla ärenden och i synner-

het de, som kräft skyndsamhet, handlagts af ordföranden och referenten utan att de öfrige ledamöterna, ehuru de varit tillstädes, behöft om sådana ärenden taga kännedom. Ehuru Kollegium funnit anledning till ett dylikt arbetssätt uti den gällande instruktionens 25 §, anses detsamma sakna tillräckligt stöd i denna instruktion och böra föranleda en förändring ej allenast af arbetsordningen, utan äfven af embetsverkets namn. Kollegii ordförande eger emellertid enligt den anförda paragrafen att åt en eller flere ledamöters handläggning uppdraga de ärenden, "hvilkas särskilda art eller påskyndande beskaffenhet sådant fordrar", och alla ärenden afgöras nu i Kollegii plenum, hvarvid ingenting hindrar ledamöterna att genom ett uppmärksamt åhörande af hvad som yttras mellan referenten och ordföranden erhålla kännedom om ärendet, att när som helst fordra noggrann redogörelse för det ärende, som skall afgöras, samt att yttra sin mening och begära votering, när de finna en föreslagen åtgärd ej öfverensstämma med deras åsikter eller då någon skiljaktig mening uppstår mellan ordföranden och referenten. Jag kan icke finna, att instruktionen blifvit öfverträdd genom detta nu brukliga arbetssätt, ej heller att detsamma strider mot den kollegiala arbetsformen. Om så vore händelsen, skulle en ändring af instruktionen, i den syftning att nu gällande arbetsordning blefve tillåten, kunna åstadkommas på ett mycket enklare sätt än det nu föreslagna, hvilket skall just vid sådana tvifvelaktiga fall, som för närvarande gifva anledning till gemensam pröfning, lägga afgörandet i ordförandens hand och betaga de öfrige ledamöterna rättigheten att yttra sig. Just denna omständighet gör det föreslagna arbetssättet i en väsentlig punkt skiljaktig från det hittills inom embetsverket rådande, och jag anser mig därför berättigad att af den nya ordningen, hvilken i sig innebär en genomgripande förändring, fordra några fördelar. Dessa fördelar skulle kunna bestå i minskning af personalen, med deraf följande minskning i statens utgifter, i större trygghet att ärendena blifva grundligt utredda och beslutna rättvisa, i ökad skyndsamhet uti ärendenas behandling. För embetsmännen inom verket borde man af en dylik förändring kunna fordra, att den gifve dem tillfälle till att använda den tid, som de hittills behöft för att följa sådana löpande ärendens gång, hvilka hädanefter komme utanför deras verksamhetskrets, på ett sätt som lände till deras förkofran i andra för embetsutöfningen viktiga punkter, på det att produkten af deras arbete inom verket måtte blifva så god som möjligt. Jag skall från de angifna synpunkterna skärskåda betänkandet. Sedan Sundhets-Kollegium den 28 September 1874 afgifvit sitt första underdåniga förslag, befallde Kongl. Maj:t genom nådig Remiss den 5 Februari 1875 Kollegium att taga i öfvervägande, huruvida icke genom en byråindelning inskränkning skulle kunna ega rum i så väl de föredragandes som kanslipersonalens antal. Genom den utredning, som Kollegium i följd deraf gaf rörande ärendenas mängd och deras säregna beskaffenhet, synes mig Kollegium hafva till fullo ådagalagt, att så väl med det nuvarande arbetssättet, som med det efter Kollegii förslag förändrade, ingen inskränkning kan ega rum i föredragandenas antal, äfvensom att byråindelningen är olämplig för ett sådant verk som Sundhets-Kollegium, hvilket har en mängd andra ärenden än administrativa och hvilket i följd af sina funktioner måste

betraktas såsom en vetenskaplig korporation. Om man jemför den för 1877 gällande staten för kansliet med den föreslagna, skall man finna, att den senare öfverstiger den förra, hvadan någon minskning uti statens utgifter icke blifver en följd af den ifrågasatta förändringen, om äfven ett par kanslistplatser komma att ersättas af tillfälliga biträden.

I afseende på den andra synpunkten, eller huruvida förslaget medför trygghet för en grundligare utredning af frågorna och större rättvisa i besluten, tillåter jag mig öppet uttala min mening. De ärenden, som hädanefter skola afgöras af Generaldirektören, äro visserligen ej noggrant bestämda, men genom jemförelse mellan Art. II i Kollegii sista förslag och § 28, i hvilken plenimålen uppräknas, kan man finna, att icke endast anordningar, anvisningar och dispositioner, förordnanden af extra läkare m. m., som enligt nu brukliga, ofvan omnämnda förenklade arbetsordning hittills afhandlats mellan ordföranden och referenten, utan äfven en mängd andra göromål skulle tillhöra området för Generaldirektörens allena beslutande rätt, t. ex. helso- och sjukvården vid armén och flottan utom befodringsfrågor, hospitals- och lasaretsärenden utom besvärsmål och mål som röra tillsättandet af tjenster, frågor rörande skyddskoppyningen, barnmorskeväsendet, tandläkarekonsten, fältskärsyrket, en del frågor rörande veterinärväsendet och en stor del af dem, som röra apoteken. Det heter visserligen i den föreslagna sista satsen af § 28, att alla frågor, hvilkas behandling Generaldirektören hänskjuter till plenum, skola der afgöras; men häruti ligger en obestämdhet, som synes mig föga önskvärd. Det är visserligen min öfvertygelse, att de Kollegii medlemmar, som deltagit uti det den 3 December 1875 afgifna underdåniga förslaget, icke hafva tänkt sig en genomgripande förändring såsom följd, men icke dess mindre framgår det af betänkandet i sin helhet, att Komiterade haft ett dylikt syfte. Till och med en mängd Kongl. Remisser och af dem föranledda underdåniga skrivelser till Kongl. Maj:t skulle, enligt Komiterades förslag, gå förbi Kollegii plenum, såsom man kan se af en jemförelse mellan § 28, i hvilken plenimålen uppräknas, och § 24, som handlar om underskrifterna och i hvilken säges, att alla skrivelser i mål, som behandlas i enlighet med § 28, äfvensom alla skrivelser till Kongl. Maj:t skola undertecknas på ett bestämdt, från andra skrivelser skiljaktigt sätt. Jag vill nu emellertid först förutsätta, att endast de allra enklaste målen blifva afgjorda af Generaldirektören ensam, och skall framhålla följderna deraf. Då tillåter jag mig genast anmärka, att jag i det följande icke afser förhållandet sådant det är och blifver under verkets nuvarande chef, hvars omfattande kunskaper och grundliga kännedom om beskaffenheten af de frågor, som förekomma inom verket, äro en borgen för att under hans embetstid inga vådor skola följa af den föreslagna arbetsordningen, utan att jag afser framtiden och denna förändrings inflytande sedan nye män ersatt de äldres platser. Till en början och i förbigående vågar jag påstå, att vetenskapernas oupphörliga utveckling under den rastlösa, ja feberaktiga oro, med hvilken vår tid arbetar, gör det för en enskild man mer och mer omöjligt att ega grundliga kunskaper inom alla de grenar, som tillhöra Sundhets-Kollegii verksamhetsfält. Aristoteles hade många efterföljare, som i sitt hufvud

inneslötö hela vetandet på deras tid, men redan i förra seklet ansågs en Haller för ett underverk och han var den siste i sitt slag. I nästa århundrade skall man förgäfvets söka efter en man, som kan omfatta hela det medicinska vetandet. Vår tids vetenskaper falla sönder i specialdiscipliner. Det skall i framtiden blifva omöjligt att finna en person, som kan öfva den myndighet, hvilken man nu vill tillägga chefen för den blifvande Medicinalstyrelsen. Detta var blott en anmärkning i förbigående. En stor del af de så kallade enkla ärendena inom Sundhets-Kollegium fordra visserligen icke några omfattande vetenskapliga insigter, utau de afse tillämpning af gällande författningar, Kongl. Bref, Kollegii egna cirkulär m. m. och kräfva vid handläggningen en grundlig kännedom om samt vana vid tillämpningen af författningar. Uti de flesta af rikets embetsverk, jag skulle sannolikt kunna säga uti *alla* rikets embetsverk med undantag af Sundhets-Kollegium, blifva de män, hvilka i afseende på funktionerna motsvara Generaldirektören och Medicinalråden, antingen uppammade inom verket eller inom andra embetsverk, eller ock hafva de genom föregående studier eller verksamhet förvärfvat författningskunskap och vana vid administrativa göromål. Uti detta embetsverk finnes ingen plats, på hvilken ämnen, passande att ersätta de afgående ledamöterna, kunna fostras, om icke möjligen ombudsmannens. Lediga platser måste ersättas genom sådana läkare, som kunna finnas villige att lemna en föregående, ofta ganska inbringande verksamhet på det medicinska området för att börja på ett nytt, för dem till en del okänt verksamhetsfält. Författningskunskaper förvärfvas, enligt regeln, först efter inträdet i verket. Detta förhållande, hvilket icke kan ändras med mindre än att lönerna för Medicinalråden höjas betydligt öfver de nuvarande, så att platserna blifva eftersökta, bör aldrig förbises då fråga är om en förändring af arbetssättet.

Så länge det nuvarande arbetssättet får fortgå, medför ofvannämnda förhållande icke något hinder för ärendenas ostörda gång, ty de äldre ledamöterna hafva kännedom icke endast om det, som rörer egna rotlar, utan äfven om alla de öfriges ärenden, och kunna vid tillfrågan genast gifva anvisning på de författningar m. m., som kunna vid ett gifvet mål komma i fråga att tillämpas, äfvensom upplysa huru Sundhets-Kollegium förr har afgjort likartade frågor, eller huru Kongl. Maj:t förr har beslutit. I framtiden kommer hvar och en föredragande att taga kännedom om egna ärenden och plenimålen, men blifver naturligtvis likgiltig för sättet, på hvilket de öfrige ledamöternas mål afgöras, då han icke eger det ringaste inflytande på dem. Såsom en följd häraf kommer embetsmannadugligheten att småningom minskas i detta verk, i den mån som de äldre ledamöterna afgå. Detta synas Komiterade hafva insett, enär de, såsom skäl mot chefskapets öfverflyttande på den äldste ledamoten under Generaldirektörens frånvaro, andraga, att, sedan den kollegiala arbetsordningen upphört, "ledamöterna icke äro satte i tillfälle att noggrant följa ärendena inom andra delar af verkets embetsområde", vid hvilket förhållande det skulle vara olämpligt att lemna beslutanderätten åt en ledamot, som ofta "saknade nödiga detaljkunskaper i frågan". Komiterade hafva emellertid förbisett, att en ny chef och en ny ledamot af styrelsen kunna inträda i verket samtidigt och att någon tid måste åtgå innan desse inhemta nödiga detaljkun-

skaper, hvilket, då en handledning af de äldre ledamöterna saknas, kommer att gå mycket långsammare än nu, samt att detta utan tvifvel kommer att rubba ärendenas jemna gång.

En följd af det nya arbetssättet blifver ock, att ärenden komma att afgöras på helt olika sätt under olika chefer, hvilket är olämpligt, der en mängd frågor afhandlas, som röra enskilda personers rätt, apotekare, yrkesutöfvare m. m.

Orsaken, hvarför Komiterade icke insett huru skadlig för detta embetsverk den af dem föreslagna arbetsordningen skulle blifva, oaktadt de, såsom jag redan anført, väl hafva förutsett en minskad kännedom af ärendenas gång hos ledamöterna, synes vara den, att Komiterade hufvudsakligen tänkt på ledamöternas vetenskapliga insigter. På det anförda stället, som handlar om förfall för chef eller ledamot, säga nemligen Komiterade, att "ledamöternas skicklighet och förmåga att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina embetsåligganden är beroende deraf, att hvar och en städse befinner sig i jemnhöjd med framstegen i de vetenskaper, hvilka han har att inom styrelsen representera och vid honom tillkommande ärendens handläggning använda"; men Komiterade, som här tala om icke-pleniären, synas hafva förbisett, att en mängd af dessa ärenden fordra föga vetenskaplighet, men deremot mycken kännedom om gällande förordningar, författningar m. m. samt mogen öfverläggning och känsla för billighet och rättvisa, då, såsom ofta är fallet, enskilda personers väl eller ve står på spel eller beror af det fattade beslutet. Komiterade synas hafva tänkt, att hvar och en ledamot af den blifvande styrelsen blott behöfde representera en viss gren af vetenskapen, samt att chefen skulle representera dem alla, och att sakkännedom inom detta verk vore liktydig med vetenskapliga kunskaper, hvilket naturligtvis icke är fallet, ty om också Sundhets-Kollegium är en vetenskaplig korporation, så är det därför icke en medicinsk fakultet.

Jag har nu skärskådat förslaget från synpunkten huruvida det medförer större trygghet för en grundligare behandling af frågorna och mera rättvisa i besluten, än det kollegiala arbetssättet, och dervid, som jag tror, ådagalagt, att så vidt man afser de så kallade enklare, administrativa målen, eller de mål, hvilka enligt grunderna för Sundhets-Kollegii eget första förslag skola frändragas den kollegiala handläggningen och afgöras af Generaldirektören ensam, en sådan ökad grundlighet ej är att vänta. Ännu mindre blifver detta fallet, om i enlighet med andemeningen af Komiterades förslag äfven en mängd frågor, hvilka fordra vetenskapliga insigter, skola på samma sätt handläggas. Komiterade finna det olämpligt, att den ledamot, som har bästa sakkännedom i målet, skall under Generaldirektörens frånvaro endast hafva reservationsrätt. Hvarför är det mindre onaturligt, att han under Generaldirektörens närvaro endast skall hafva reservationsrätt och ej får göra sin sakkännedom gällande?

Under nu gällande arbetssätt afgöras visserligen en mängd frågor utan att någon annan än chefen och referenten tager kännedom om dem, men i hvarje fall af tvekan huru en författning bör tillämpas, huruvida något Kongl. prejudikat finnes för liknande fall m. m., tillspörjas de öfrige ledamöterna, och i ärendenas handläggning uppstår

jernhet och oveld. Långt ifrån att innebära en förbättring, skall förslaget medföra mindre trygghet i afseende på den anförda synpunkten. Emellertid finnes det, skall man säga, en obestriddig vinst och denna skall bestå i en förenkling af sättet för ärendenas behandling och deraf följande större raskhet i deras expedition.

I afseende härpå tror jag mig först kunna påstå, att ärendena inom Sundhets-Kollegium för närvarande handläggas med sådan skyndsamhet, att ingen anledning till klagomål finnes; också har jag icke hört någon klaga öfver långsam expedition eller öfver dröjsmål med afgörandet af löpande ärenden. Mången gång beslutar Kollegium samma dag ärendet inkommit, och sekreteraren uppläser den beslutade skrifvelsen för justering straxt efteråt, så att skrifvelsen kan förSES med underskrifter innan Kollegii plenum är slut. Då plenum hålles tre gånger i veckan, få ärenden, som fordra skyndsamhet, således ej vänta på afgörande mer än en, högst två dagar. Ofta lemna Kollegium telegrafiska meddelanden om förordnande af extra läkare vid tillfälle af ökad sjuklighet o. s. v. En ökad skyndsamhet i behandlingen af ärenden skulle endast kunna åstadkommas derigenom, att Generaldirektören ålade ledamöterna att hvar för sig infinna sig mellan plenidagarne för att inför honom föredraga löpande mål; men icke ensamt derigenom skulle expeditionen gå raskare, utan därför fordrades äfven att sekreteraren finge vara närvarande i Kollegii lokal hvarje dag för att låta justera och till Generaldirektörens underskrift framlägga samt för att expediera de beslutade skrivelserna, och att en notarie förde protokoll, så vida icke Generaldirektören eller föredraganden förde memorialprotokoll och vid nästa plenum anmälde ärendet. Att sekreterarens tid härigenom skulle i hög grad tagas i anspråk, är påtagligt. Redan nu är han under vissa tider i hög grad ansträngd, och då hans åligganden icke äro inskränkta till renskrifning, utan fordra ett oafåtligt aktgifvande på gällande författningar i och för de skrivelser, hvilka han har att sjelf uppsätta, så behöfver han väl någon tid för idkande af studier, i synnerhet uti författningsrätt m. m., om hvilken han skulle gå miste, i fall en ökad skyndsamhet i expeditionerna skulle vinnas på ofvan anförda sätt. I sammanhang härmed måste jag taga hänsyn till den sista af de sidor, från hvilka jag velat skärskåda förslaget, nemligen möjligheten för ledamöterna inom det blifvande ombildade embetsverket att få nödig tid öfrigt för idkande af studier.

Man kunde nemligen föreställa sig att, om också ingen annan fördel vunnas af förändringen, om statens utgifter icke kunnat minskas genom indragning af öfverflödig personal, om ärendenas behandling hvarken blefve grundligare eller snabbare än den är för närvarande, skulle dock förenklingen af arbetssättet medföra den vinst för ledamöterna, att de kunde använda sin tid bättre. I stället för att deltaga i behandlingen och afgörandet af en mängd frågor, som möjligen kunna lika väl afgöras af Generaldirektören ensam, skola de få mer tid att grundligt studera plenimålen och egna ärenden, och framför allt att icke endast uppehålla sina kunskaper inom medicinska området, utan äfven förvärfva nya, och följa med vetenskapens utveckling, en sak som för dem är af högsta vikt, så vida deras arbete icke skall blifva slentrianmessigt. Ty värr lemna icke förslaget ens i detta hänseende någon trygghet, och jag behöfver blott

hänvisa på möjligheten, att en Generaldirektör kan besluta en daglig föredragning. Det första villkoret för en förbättring vore, att hvar och en ledamot finge en egen lokal, der han kunde arbeta ostörd af de öfrige, och detta kan ej ske utan en total ombyggnad af Kollegii nuvarande hus eller ock verkets förflyttning till en annan plats. Allt arbete skall framgent såsom hittills försiggå vid samma bord. Enda skilnaden kommer att bestå deri, att under sessionsdagarne förekomma vissa mål, som icke tillhöra plenum, och andra, som tillhöra plenum; under de förra behöfver man icke höra på eller följa med, och om man också hör på och följer med, så får man icke yttra sig, man må hysa motsatt mening mot föredraganden eller mot sättet, på hvilket ärendet afgöres. Så snart ett plenimål kommer, skall man deltaga i afgörandet. En föredragning mellan plenidagarne skulle rent af vara förderlig för den enskildes arbete på arbetslokalen, om den blefve regel, ty då skulle man afbrytas i det egna arbetet genom föredragning af egna mål och störas genom andras föredragning. De handlingar och protokoll, som af enskilde ledamöter måste genomläsas på arbetsrummet och som icke kunna läsas hemma, emedan samtidigt anteckningar måste göras i de till roteln hörande liggare, äro nemligen, som hvar och en af oss vet, så vidlyftiga, att ledamöterna behöfva på dylikt arbete använda mellandagarne mellan de ordinarie sessionsdagarne. Till hemarbete lämpa sig egentligen de mål, som fordra en grundlig vetenskaplig utredning eller som äro åtföljda af vidlyftiga handlingar.

Såsom slutresultat af hvad jag anført, torde framgå, att så länge arbetet i detta verk skall ske vid gemensamt bord, kan icke någon ändring i arbetsordningen gifva ledamöterna ökad tid för vetenskapliga studier, men att man väl kan befara att denna tid kommer att minskas.

Slutligen vill jag nu i förbigående anmärka, att i samma mån som ledamöterna förlora kännedom om sättet, på hvilket ärendena handläggas inom de öfriga rotlarna, blifver det också svårt för dem att öfvertaga de andras ärenden vid sjukdomstillfällen, under semester o. s. v., samt att tillfälligt adjungerade ledamöter komma att sakna den hjälp af de öfrige, som de naturligtvis alltid komma att behöfva och hittills lätt kunnat erhålla. Synnerligen kännbart kommer detta att inverka på ärendenas gång, då Generaldirektören är frånvarande och samtidigt en ledamot åtnjuter semester, hvilket nu mycket ofta förekommit utan olägenhet, men i framtiden kommer att totalt störa ärendenas jemna gång. Såsom ett skäl mot förslaget i dess helhet torde jag äfven få anföra, att så väl Kollegium som Komiterade ansett arbetsättet inom den blifvande Medicinalstyrelsen vara otillämpligt i Generaldirektörens frånvaro. Då han är frånvarande skulle, enligt Komiterades betänkande, ärendena icke endast afgöras kollegialt, utan föredraganden, möjligen en tillfälligt adjungerad ledamot, skulle, i händelse två röster stanna mot två, hafva den afgörande rösten.

Komiterade hafva sid. 34 (om personalen) anmärkt, att redan nu den tidpunkt ej kan vara aflägsen, då en tillökning i de föredragandes antal blir af behovet påkallad. Då således redan nu en snar förändring är att förutse inom verket, med deraf följande ny fördelning af göromålen, kanske också förändring af arbetsordningen, synes

det mig hafva varit mera välbetänkt, om Komiterade föreslagit, att frågan om arbetsordningen inom detta embetsverk fått hvila intilldess tillräcklig erfarenhet vunnits i afseende på möjligheten att med det nuvarande antalet föredragande fortfarande medhinnna göromålen, sedan hospitalsväsendet tillkommit. Bland hospitalsläkare har jag hört den mening uttalas, att dessa ärenden äro af så egen beskaffenhet och så vidlyftiga, att de skola kräfvä en särskild föredragande med specialkunskaper i psykiatri inom verket. Jag tror icke, att Kollegium ännu kan med säkerhet afgöra huruvida det blifver för en ledamot möjligt att hinna med hospitalsärenden, lasarett och kurhus, rättsmedicinska utlåtanden och barnmorskeväsendet, och jag ser ingen våda uti att låta frågan om arbets sättet hvila ett år, till dess Kollegium kommit till visshet i detta afseende. Det kan eljest hända, att Kollegium får gå in till Kongl. Maj:t och begära en ändring, innan det nya arbets sättet börjat tillämpas.

Enligt min åsigt är det en stor skada för detta embetsverk, att ledamöterna äro så öfverhopade med göromål, att den tid, de kunna egna åt vetenskapliga studier samt åt genomläsning af handlingar tillhörande de andra ledamöternas föredragning, är för mycket inskränkt. Detta har också gifvit anledning till att det kollegiala samarbetet måhända icke alltid varit sådant det enligt instruktionens andemening bort vara. Jag tänker dock härvid mindre på sådana löpande ärenden, hvilka i följd af sin enkla beskaffenhet snarare fordra underskrifter än beslut, utan min mening är, att ledamöterna på senare tid haft för liten tid att egna åt de ärenden, som verkligen i följd af deras natur kräft mogen öfverläggning. Det närvarande förslaget kan icke åstadkomma någon förändring härutinnan, ty göromålens mängd minskas icke, och, såsom jag redan anfört, någon ökad tid för eget arbete vinnas icke genom det nya arbets sättet, så vida icke skilda lokaler införas. En förändring kan dock åstadkommas på ett ganska enkelt sätt, nemligen genom att befria ledamöterna från en massa arbete af den art, att det lika väl kunde förrättas af biträden. Rörande behandlingen af ärenden inom Kollegium yttras i betänkandet, sid. 13, efter Kollegii eget utlåtande: att flera än 600 ganska detaljerade årsberättelser från läkare och veterinärer måste granskas, så snart de inkomma, för att kunna i tid kompletteras innan de bearbetas för Kollegii egen berättelse. Då, såsom här af synes, granskningen egentligen afser att utröna berättelsernas fullständighet och öfverensstämmelse med gällande formulär samt dessutom huruvida, i följd af några anmärkningar eller frågor, någon skrifvelse är nödig, och berättelsen ånyo måste genomgåas vid utarbetningen af Kollegii egen årsberättelse, så synes det som skulle detta i hög grad tidsödande arbete kunna lemnas till ett biträde, som genast öfverlemnade till vederbörande ledamot sådana berättelser, som erfordrade någon åtgärd. Likaledes kunde de på samma ställe omnämnde läkares och veterinärers reserapporter, uppgående till 1100—1200, af samma biträde genomläsas jemte de 180 vaccinationsförteckningarna från läkare, med dertill hörande 2500 journaler. Om dessa senare kan man med fog säga, att arbetet med dem kunde förrättas af hvem som helst, äfven af en icke läkare. Samma biträde, som finge sig dessa göromål ålagda,

skulle, enär hans tid blefve af ofvannämnda ärenden mycket ojemnt upptagen, äfven kunna användas till uppgörande af tabeller för årsberättelser, af statistiska beräkningar m. m. samt till biträde vid korrekturläsning under tryckningen af Kollegii berättelse. Jag skall härtill återkomma, då fråga blir om de erforderliga anslagen för tillfälliga biträden m. m., och vill här i samband med hufvudfrågan endast uttala den åsigt, att den lindring i ledamöternas arbete, som skulle blifva en följd af mitt förslag eller af ledamöternas befrielse från ett drygt arbete af nära nog mekanisk art, skulle i hög grad bidra till att möjliggöra en grundlig och skyndsam behandling af de verkligt kollegiala målen. Det är också min bestämda öfvertygelse, att inrättandet af en sådan plats i embetsverket är den enda möjliga utvägen för att undvika en ny ledamotsplats, samt att, äfven om statens utgift för embetsverket härigenom blefve något ökad, så skulle en framtida större utgift göras obehöflig.

I Kollegii underdåniga utlåtande öfver det föreliggande betänkandet kan jag icke finna någon vederläggning af de betänkligheter, jag här ofvan framställt mot förslaget. Kollegium anför såsom skäl mot de gjorda inkasten, att "viktigare ärenden under det nya arbetssättet liksom hittills komma att samfäldt handläggas." Ehuru genom de af Kollegium föreslagna ändringar uti Komiterades förslag plenimålen antal komma att ökas, återstår dock en mängd ärenden af ytterst viktig natur, på hvilkas afgörande ledamöterna hädanefter icke skola kunna utöfva något inflytande. Vidare säger Kollegium, "att otvifvelaktigt en del smärre ärenden icke kräfva den kollegiala behandlingen, på samma gång en noggrann tillämpning af det nya arbetssättet erbjuder nöjaktig trygghet för ärendenas grundliga behandling." Att det i nåder anbefalda arbetssättet kommer att noggrant tillämpas, är ju otvifvelaktigt, men huru en sådan tillämpning skall kunna minska de olägenheter, som möjligen följa af samma arbetssätt, är icke fullt lika klart, ej heller finner jag ett följdriktigt sammanhang mellan denna sats och den följande, som lyder: "då alltså äfven under den nya formen erforderlig sakkänedom vid ärendenas behandling bör vara att påräkna." Detta senare skulle just bevisas. Jag har här ofvan sökt visa, att tillräcklig sakkänedom icke kan förutsättas vid inträde i detta verk, utan först efter en ganska lång tids handläggning af ärendena. En noggrann tillämpning af arbetssättet läser ej kunna förhindra, att embetsmannadugligheten minskas eller att olägenheter uppstå vid hvarje ombyte af chef och af föredragande samt ännu mer vid ett samtidigt ombyte af chef och en föredragande. En "tillämpning" af föreskriften, att chefen kan till samfäldt afgörande hänskjuta hvilken fråga som helst, kan ej afhjelpa nämnda olägenheter vid chefombyte, emedan de ledamöter, som då skola deltaga i rådslägningen, äro i saknad af nödig kunskap om ärendenas gång på andra rotlar än deras egna. Om det är obesträdligt, att det kollegiala arbetssättet medför den största trygghet för en grundlig behandling af ärendena, så är det mycket svårt att förstå huru en noggrann tillämpning af ett annat arbetssätt kan erbjuda, såsom Kollegium säger, en "nöjaktig trygghet."

Vidare synes mig Kollegii yttrande, att detsamma redan vid förra förslaget afgifvande tagit i beräkning de nya ärenden, som snart skola tillkomma, samt att "med

det för ändamålet, påräknade biträdet några väsentliga svårigheter icke böra kunna uppstå för en nöjaktig handläggning äfven af dessa ärenden", icke stå i harmoni med hvad Kollegium på annat ställe yttrat om behovet af en ny ledamot, utan snarare hafva bort mana Kollegium till att hos Kongl. Maj:t anhålla om uppskof med Kollegii omorganisation till dess Kollegium i detta afseende vunnit tillräcklig erfarenhet, helst Kollegium synes befara svårigheter, om de också ej äro "väsentliga". Kollegium tror vidare, att en ändamålsenlig arbetsordning bör medföra en raskare behandling af ärendena, hvilket, såsom jag sökt visa, endast kan ske genom en arbetsordning, som beröfvar ledamöterna nödig tid för eget arbete och som således omintetgör Kollegii förhoppning om större ledighet för ledamöterna.

Den enda fördel, som Kollegium kunnat med något skäl framställa såsom följd af dess ombildning, är således en skyndsammare behandling af ärendena; men då Kollegium hittills gjort sig bemärkt för den raskhet, med hvilken ärendena handlagts, torde denna vinst icke blifva stor.

Det enda skäl, som i betänkandet finnes anfördt för den föreslagna förändringen af Sundhets-Kollegii namn, är: att "arbetssättet icke syntes stå väl tillsammans med embetsverkets benämning af ett Kollegium." Nu torde det kunna ifrågasättas, hvilketdera arbetssättet som blifver förherrskande i "Medicinalstyrelsen", antingen det som råder inom de i byråer indelade verk, hvilka benämnas "styrelser", eller det kollegiala. Sundhets-Kollegium sjelf tyckes hafva föreställt sig, att det kollegiala arbetssättet skulle bibehållas för de viktigare målen; Komiterade åter synas, att döma af åtskilliga yttranden uti deras betänkande, haft en annan mening. I alla händelser kommer icke den föreslagna Medicinalstyrelsen att till arbetssätt och funktioner motsvara de embetsverk, som hittills benämnts "styrelser", t. ex. poststyrelsen, jernvägstrafikstyrelsen, telegrafstyrelsen, hvilka alla förestås af en chef med allena beslutanderätt i alla frågor. Det här föreslagna namnet skall gifva en oriktig föreställning om arbetssättet och om chefens ställning till ledamöterna. Dertill kommer, att Medicinalstyrelsen icke blifver någon styrelse, och att namnet "styrelse" lika litet passar för detta verk, som namnet Handelsstyrelse skulle passa för Kommers-Kollegium, om det underginge en likartad ombildning som den för Sundhets-Kollegium ifrågasatta.

Om man genomgår Art. II i Kollegii sista förslag, skall man finna, att Medicinalstyrelsen enligt § 3 skall utöfva högsta tillsynen och öfverinseendet öfver den allmänna helso- och sjukvården i riket, handlägga alla ärenden rörande medicinalväsendet, tillhandtaga domstolar och myndigheter med upplysningar och biträde; att den egentligen kommer att utöfva någon styrelse öfver hospitalen, i enlighet med § 7, som lyder: "Medicinalstyrelsen är öfverstyrelse för de till sinnessjukes behandling och vård inom riket inrättade hospital och andra anstalter"; men att det i alla öfriga §§, som handla om Styrelsens funktioner, heter: Styrelsen skall egna sin uppmärksamhet åt, gifva råd och anvisningar, anmäla felaktigheter hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, afgifva underdåniga förslag, föreslå förändringar o. s. v. I afseende på lasarett och

sjukhus har Styrelsen föga inflytande på administrationen och eger att anställa inspektioner eller att, då betänkliga förhållanden komma till dess kännedom, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fästa myndighets eller direktions uppmärksamhet derpå o. s. v. De i rikets tjänst anstälde civile läkare äro visserligen stälde under embetsverkets inseende och pligtige att efterkomma hvad Styrelsen dem föreskrifver, men de lyda egentligen under Konungens Befallningshafvande eller andra styrelser (t. ex. fångvårdsstyrelsen, jernvägsstyrelsen m. fl.) eller myndigheter, hos hvilka de äro anstälde, och om äfven alla läkare enligt § 17 blifva skyldige att efter aflagd examen anmäla sig för att aflägga tjensteed, komma de dock icke i det beroende af Medicinalstyrelsen, hvori en jernvägstjensteman står till sin styrelse. Den viktigaste delen af de ärenden, som inom Sundhets-Kollegium förekomma, gifver detsamma karakteren af en konsultativ myndighet, och i en mängd frågor, som röra enskildas, kommuners eller statens väl, utöfvar Kollegium en verksamhet, som i andra länder brukar tillkomma de mest ansedde vetenskapsmän och vetenskapliga korporationer.

Namnet Medicinal-Kollegium skulle enligt min åsigt vara mest lämplig för detta embetsverk och skulle särskildt vara egnadt att gifva utlandet en riktigare föreställning om dess funktioner, än det nuvarande namnet. Dock torde en sådan förändring vara ält för obetydlig att motsvara de olägenheter, som en namnförändring alltid måste medföra."

Skolande utdrag af detta protokoll, i hvad det rörde detta ärende, bifogas Kongl. Kollegii underdåniga utlåtande i denna fråga.

In fidem
A. B. Strömbäck.

Tabell N:o 10.

S a m m a n d r a g öfver räntan af städernas jord, grundadt på 1872 års kronoräkenskaper.

	Debiterad ränta.		A n o r d n a d																Kronan behållen.			
			Fjerde Hufvud- titeln.		Sjette Hufvud- titeln.		Sjunde Hufvud- titeln.		Åttonde Hufvudtiteln.								Summa anordnad.					
	Rusthålls- räntor.		Boställs- räntor.		Städers friheter.		Kleresiestatens boställsräntor.		Universitetet.		Hospitaler och Lasaretter.		Kyrkors underhåll.		Summa anordnad.							
	Kr.	ö.	kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.		
Stockholms stad	195	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	195	—	
Stockholms län	79	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79	24	
Uppsala »	109	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	101	50	
Södermanlands ¹⁾ »	518	62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	518	62	
Östergötlands »	1,640	21	23	44	57	72	213	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	294	39	1,345	82
Jönköpings »	13	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	50	
Kronobergs »	264	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	264	87	
Kalmar »	34	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	37	
Gotlands »	91	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	60	
Kristianstads »	62	09	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	09	
Malmöhus »	60	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	51	
Göteborgs »	4	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	50	
Elfsborgs »	103	29	—	—	28	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28	84	
Skaraborgs »	1,315	21	—	—	—	—	—	—	15	72	—	—	—	—	—	—	—	—	—	578	79	
Wermlands »	306	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Örebro »	511	25	—	—	22	43	209	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	232	02	
Vestmanlands »	1,003	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	37	
Kopparbergs »	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Gefleborgs »	2,837	05	—	—	—	—	2,197	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,197	14	
Vesternorrlands »	59	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jemtlands »	12	43	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vesterbottens »	1	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Norrbottnens »	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
S u m m a	9,235	79	23	44	108	99	2,619	96	15	72	1	37	8	—	563	07	3,340	55	5,895	24		

¹⁾ En del af räntan för Mariefreds stad, motsvarande stadens åkerskatt, utgår endast hvartannat år med 426 kr. 23 öre och har af denna anledning i den för städerna i Södermanlands län utförda ränta blifvit inräknad med halfva beloppet eller 213 kr. 11 öre.

Tabell N:o 11.

Sammandrag öfver Frälseräntor af hemman och lägenheter af
Skattefrälse natur.

		Frälseräntor af			Räntornas belopp efter medium af 1864—1873 årens marke- gångspris.	Räntornas kapitalvärde enligt 1872 års taxerings- längder.
		Hemman.		Lägen- heter.		
		Antal.	Mantal.	Antal.		
Stockholms	län	323	227,08	6	44,347 86	900,912 —
Upsala	»	263	173,98	6	33,801 94	575,324 —
Södermanlands	»	76	44,62	—	7,950 34	142,618 —
Östergöthlands	»	82	55,21	12	9,686 73	158,663 —
Jönköpings	»	41	19,79	—	2,381 60	44,781 —
Kronobergs	»	27	16,79	—	1,540 99	29,677 —
Calmar	»	34	22,60	—	2,931 94	57,229 —
Hallands	»	57	42,52	—	4,607 42	90,950 —
Götheborgs och Bohus	»	13	12,—	1	1,898 21	35,392 —
Elfsborgs	»	107	50,20	1	5,198 12	100,397 —
Skaraborgs	»	47	29,73	2	3,560 73	64,963 —
Wermlands	»	129	66,29	—	8,004 11	175,430 —
Örebro	»	141	89,35	1	16,157 17	324,950 —
Westmanlands	»	27	16,11	—	3,037 75	58,856 —
Kopparbergs	»	7	3,81	—	603 69	18,547 —
Gefleborgs	»	97	28,—	—	4,384 63	80,796 —
Wester-Norrlands	»	15	3,91	—	332 90	5,938 —
Norrbottns	»	17	4,78	—	332 12	6,077 —
S u m m a		1,503	906,77	29	150,758 25	2,871,500 —

Tabell N:o 12.

Sammandrag öfver Frälseräntor af hemman och lägenheter af
Frälsekatte natur.

		Frälseräntor af			Räntornas kapitalvärde enligt 1872 års taxerings- längder.
		Hemman.		Lägen- heter.	
		Antal.	Mantal.	Antal.	
Stockholms	län	136	68,88	2	228,226 —
Upsala	»	165	88,79	22	385,692 —
Södermanlands	»	40	17,92	3	48,319 —
Östergöthlands	»	72	39,02	7	119,831 —
Jönköpings	»	67	33,50	1	65,319 —
Kronobergs	»	141	72,67	4	142,185 —
Calmar	»	57	24,30	—	55,938 —
Christianstads	»	—	—	1	100 —
Malmöhus	»	1	0,25	—	300 —
Hallands	»	18	13,33	2	29,252 —
Götheborgs och Bohus	»	2	1,50	—	2,218 —
Elfsborgs	»	84	36,39	—	77,297 —
Skaraborgs	»	97	54,44	5	81,480 —
Wermlands	»	72	29,06	—	54,533 —
Örebro	»	72	31,99	5	80,655 —
Westmanlands	»	36	22,06	3	92,015 —
Kopparbergs	»	2	1,06	—	4,048 —
Wester-Norrlands	»	2	0,09	—	153 —
Norrbottnens	»	1	0,02	—	31 —
S u m m a		1,065	535,27	55	1,467,592 —

Tabell No 13.

S a m m a n d r a g ö f v e r k r o n o t i o n d e n a f j o r d å l a n d e t , g r u n d a d t p å 1 8 7 2 å r s k r o n o r ä k e n s k a p e r .

L ä n .	Debiterad kronotionde.		A n o r d n a d .																						Kronan behållen.										
			Fjerde Hufvudditel n.		Sjette Hufvudditel n.		Sjunde Hufvudditel n.		Å t t o n d e H u f v u d d i t e l n .												Summa anordnad.														
			Boställs- tionde.	Tionde af rusthålls- stammar.	Jordförluster genom kanal- och väg- anläggningar.	Städers friheter.	Kleresi- statens boställs- tionde.	Universi- teten.	Elementr- läroverken.	Pedagogier och Folkskolor.	Hospitaler och Lasaretter.	Kyrkors underhåll.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.		Kr.	ö.								
Stockholms	57,137	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,137	36							
Upsala	90,011	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90,011	87							
Södermanlands	79,143	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79,143	45							
Östergötlands	120,621	90	129	38	3,674	17	—	—	—	389	61	—	—	—	—	—	—	52	88	—	—	—	—	—	—	4,246	04	116,375	86						
Jönköpings	71,209	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71,209	68							
Kronobergs	57,375	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,375	13							
Kalmar	50,618	74	13	31	466	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	479	61	50,139	13						
Gotlands	45,933	61	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45,933	61							
Blekinge	15,008	25	—	—	—	—	—	—	15	92	224	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240	17	14,768	08						
Kristianstads	67,898	60	870	96	9,664	42	—	—	—	2,698	86	—	—	—	—	—	—	45	58	—	—	—	—	—	—	42	09	13,321	91	54,576	69				
Malmöhus	101,518	92	370	32	4,255	16	—	—	—	4,822	09	401	59	165	70	—	—	942	61	2,953	20	—	—	—	—	—	—	13,910	67	87,608	25				
Hallands	14,621	03	—	—	—	—	—	—	—	25	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	2	97	28	35	14,592	68		
Göteborgs	26,376	90	—	—	—	—	—	—	345	16	321	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	666	60	25,710	30			
Elfsborgs	57,892	30	80	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	30	57,812	—			
Skaraborgs	88,032	68	—	—	—	—	1,174	52	—	—	262	95	—	—	38	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,476	34	86,556	34		
Wermlands	47,706	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47,706	84			
Örebro	50,832	61	—	—	—	—	—	—	—	—	67	16	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	11	50,815	50		
Westmanlands	95,251	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95,251	50		
Kopparbergs	64,065	97	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	64,064	95		
Gefleborgs	54,223	37	—	—	—	—	—	—	—	—	11	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	65	54,211	72	
Westernorrlands	57,577	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	57,577	21	
Jemtlands	25,088	83	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25,088	83	
Westerbottens	20,492	46	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20,492	46	
Norrbottnens	17,815	96	157	26	—	—	—	—	—	9	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	70	17,649	26
S u m m a	1,376,455	17	1,621	53	18,060	05	1,174	52	371	19	8,772	40	401	59	204	57	1	29	1,044	04	2,995	29	34,646	47	—	—	—	—	—	—	—	—	1,341,808	70	

Tabell N:o 14.

Sammandrag öfver kronotionden af städernas jord, grundadt på 1872 års kronoräkenskaper.

		Debiterad kronotionde.		
		Kr.	öre.	
Stockholms	län	505	88	} All kronotionde af städernas jord ingår till Statsverket.
Upsala ¹⁾	»	2,498	38	
Södermanlands	»	2,027	62	
Östergötlands	»	1,023	44	
Kristianstads	»	146	02	
Skaraborgs	»	302	45	
Wermlands	»	969	18	
Örebro	»	1,590	81	
Westmanlands	»	3,124	10	
Kopparbergs	»	344	62	
Jemtlands	»	18	50	
Westerbottens	»	79	—	
Norrbottnens	»	164	81	
S u m m a		12,794	81	

¹⁾ Kronotionden från staden Upsala utgår hvartannat år med 2,478 Kronor 12 öre och hvartannat med 2,518 Kronor 65 öre, hvarföre här upptages medeltalet af dessa båda belopp eller 2,498 Kronor 38 öre.

Tabell N:o 15.

Sammandrag öfver Ordinarie båtsmansroteringen för städerna och köpingarne i riket, äfvensom beloppen i medeltal för åren 1864—1873 å erlagde vakansafgifter.

	Antal rotar.	Vakansafgifter efter medelberäkning för åren 1864—1873.			
		Totalbelopp.	Medeltal pr rote.		
Stockholms stad	437	27,753	95	63	51
Stockholms län	5	330	47	66	09
Upsala »	14	877	18	62	65
Södermanlands »	14	879	60	62	83
Östergötlands »	40	2,803	12	70	08
Jönköpings »	8	548	82	68	60
Kronobergs »	4	243	53	60	88
Kalmar »	16	930	02	58	12
Gotlands »	10	718	82	71	88
Blekinge »	33	2,407	71	72	96
Kristianstads »	11	737	44	67	04
Malmöhus »	51,91	4,264	70	82	15
Hallands »	11	1,037	01	94	27
Göteborgs och Bohus »	90	9,000	36	100	—
Elfsborgs »	19	1,413	27	74	38
Skaraborgs »	11	768	12	69	83
Wermlands »	11	838	49	76	23
Örebro »	12	819	87	68	32
Westmanlands »	17	1,074	09	63	18
Kopparbergs »	10	737	43	73	74
Gefleborgs »	35	2,252	08	64	35
Westernorrlands »	11	708	45	64	40
Jemtlands »	1	76	09	76	09
Westerbottens »	3	203	30	67	76
Norrbottens »	4,50	298	20	66	27
S u m m a	879,41	61,722	12	1,765	61
För ordinarie båtsmansroteringen uti samtliga rikets städer och köpingar				70:	19.

Tabell N:o 16.

S a m m a n d r a g öfver nya ordinarie roteringen i riket äfvensom därför belöpande vakansafgift enligt medeltalet af 1864—1873 årens markegångspris å vakansafgiften för soldat- eller båtsmansrote.

	Antal rotar				Summa.	Soldathållet.					Båtsmanshållet.			Summa vakansafgift.
	under soldathållet		under båtsmanshållet			Till statsverket ingående vakansafgift	Till förstärkning af gammal rotering anvisad vakansafgift.	Summa.	Till statsverket ingående vakansafgift					
	med hel vakansafgift.	med half vakansafgift.	med hel vakansafgift.	med half vakansafgift.					af rotar, som erlägga hel vakansafgift.	af rotar, som erlägga half vakansafgift.	Summa.	af rotar, som erlägga hel vakansafgift.	af rotar, som erlägga half vakansafgift.	
Stockholms län	1,562	— —	16,823	— —	18,385	260 68	— —	260 68	— —	260 68	1,640 07	— —	1,640 07	1,900 75
Upsala "	9,800	— —	1,912	— —	11,712	1,306 14	— —	1,306 14	— —	1,306 14	180 51	— —	180 51	1,486 65
Södermanlands "	30,064	— —	6,091	— —	36,155	1,973 40	— —	1,973 40	— —	1,973 40	448 48	— —	448 48	2,421 88
Östergötlands "	76,742	— —	4,973	— —	81,715	6,704 18	— —	6,704 18	— —	6,704 18	495 06	— —	495 06	7,199 24
Jönköpings "	26,869	22,734	— —	— —	49,603	2,297 30	971 91	3,269 21	— —	3,269 21	— —	— —	— —	3,269 21
Kronobergs "	8,653	— —	— —	— —	8,653	1,081 67	— —	1,081 67	— —	1,081 67	— —	— —	— —	1,081 67
Kalmar "	8,333	— —	15,769	— —	24,102	752 30	— —	752 30	— —	752 30	1,500 38	— —	1,500 38	2,252 68
Gotlands "	— —	— —	6,973	— —	6,973	— —	— —	— —	— —	— —	839 48	— —	839 48	839 48
Blekinge "	— —	— —	35,719*	— —	35,719	— —	— —	— —	— —	— —	4,263 81	— —	4,263 81	4,263 81
Kristianstads "	1,031	— —	— —	— —	1,031	98 70	— —	98 70	— —	98 70	— —	— —	— —	98 70
Malmöhus "	0,750	— —	— —	— —	0,750	85 77	— —	85 77	— —	85 77	— —	— —	— —	85 77
Hallands "	— —	— —	7,456	289,695	297,151	— —	— —	— —	— —	— —	1,056 74	20,529 24	21,585 98	21,585 98
Göteborgs och Bohus "	1,687	— —	40,645	— —	42,332	190 61	— —	190 61	— —	190 61	4,219 80	— —	4,219 80	4,410 41
Elfsborgs "	17,377	— —	3,208	— —	20,585	1,874 46	— —	1,874 46	— —	1,874 46	336 70	— —	336 70	2,211 16
Skaraborgs "	23,229	— —	— —	— —	23,229	2,571 96	— —	2,571 96	— —	2,571 96	— —	— —	— —	2,571 96
Vermlands "	85,170	67,292	— —	— —	152,462	10,576 41	4,178 16	14,754 57	— —	14,754 57	— —	— —	— —	14,754 57
Örebro "	121,361	275,315	— —	— —	396,676	10,388 50	12,185 44	22,573 94	— —	22,573 94	— —	— —	— —	22,573 94
Vestmanlands "	20,451	— —	— —	— —	20,451	2,461 07	— —	2,461 07	— —	2,461 07	— —	— —	— —	2,461 07
Kopparbergs "	1,469	— —	— —	— —	1,469	168 16	— —	168 16	— —	168 16	— —	— —	— —	168 16
Gefleborgs "	51,338	— —	15,053	— —	66,391	4,231 37	— —	4,231 37	— —	4,231 37	1,444 18	— —	1,444 18	5,675 55
Vesternorrlands "	— —	— —	71,496	— —	71,496	— —	— —	— —	— —	— —	9,955 82	— —	9,955 82	9,955 82
Jemtlands "	4,738	— —	— —	— —	4,738	301 82	— —	301 82	— —	301 82	— —	— —	— —	301 82
Vesterbottens "	75,045	— —	7,146	— —	82,191	— —	— —	— —	5,729 99	5,729 99	524 38	— —	524 38	6,254 37
Norrbottnens "	66,011	— —	12,817	— —	78,828	— —	— —	— —	4,952 54	4,952 —	1,151 98	— —	1,151 98	6,104 52
S u m m a	631,680	365,341	246,081	289,695	1,532,797	47,324 50	17,335 51	64,660 01	10,682 53	75,342 54	28,057 39	20,529 24	48,586 63	123,929 17

* Häraf äro 34,250 rusthåll och 1,469 rothåll.

S a m m a n d r a g ö f v e r k o s t n a d e r n a f ö r b å t s m a n s r o t e r i n g e n .

Kompaniets namn.	Antal nummer.			R o t e r i n g s k o s t n a d .														Torpens areal i kvadratref.		Anteckningar.		
	Effektiva.	Vakanta.	Summa.	För effektiva nummer.														Summa årlig roterings- kostnad.	Medeltal för nummer.		Åker.	Ång och hagmark.
				Städja och lega till en tiondedel af beloppet.	Lön.	Hemkall.		Skjuts och quarnresor.	Torpen.			Beklädnad.	Summa.	Till statsverket inlydande vakansafgift.	Brukning.	Underhåll af byggnader.						
Tjust	118	—	118			87 25	506 33		1,327 56	2,965 75	281 19					2,302 69	1,475 —	6,340 92	850 78	16,137 47	—	—
Smålands	121	—	121	38 17	1,527 22	2,340 56	3,289 71	198 37	1,286 40	1,450 —	3,819 30	872 41	14,822 14	—	—	14,822 14	122 50	857 60	2,064 20			
Östergötlands	194	—	194	197 45	776 —	4,871 10	5,292 85	260 50	1,456 86	2,425 —	4,995 80	2,235 53	22,511 09	—	—	22,511 09	116 04	971 24	1,851 40			
1:sta Södermanlands	134	—	134	287 33	583 —	6,731 81	3,660 50	238 —	639 99	1,675 —	1,407 42	1,557 53	16,780 58	—	—	16,780 58	125 23	426 33	43 70			
2:dra Södermanlands	142	—	142	345 95	568 —	5,449 12	3,876 50	168 —	1,333 87	1,775 —	3,118 34	1,762 69	18,397 47	—	—	18,397 47	129 56	889 25	456 57			
Södra Roslags 1:sta	124	1	125	138 75	701 —	8,251 48	2,854 —	746 50	249 52	1,550 —	580 37	1,434 68	16,506 30	35	82	16,542 12	132 34	166 35	79 47	(Roten N:o 25 är vakant, enligt Kongl. bref den 5 Februari 1869, till dess fråga om dess förstärkning blifvit slutligen afgjord.)		
Södra Roslags 2:dra	137	—	137	228 24	698 50	8,724 28	4,329 20	288 18	586 35	1,712 50	1,277 92	1,590 11	19,435 28	—	—	19,435 28	141 86	390 90	15 —			
Ölands 1:sta	125	—	125	51 —	5,347 83	4,584 63	1,068 50	603 50	52 38	325 —	113 49	1,035 42	13,181 75	—	—	13,181 75	105 45	34 92	—			
Ölands 2:dra	138	—	138	4 —	3,300 52	9,579 16	544 —	614 70	74 56	237 50	167 16	1,143 10	15,664 70	—	—	15,664 70	113 51	49 71	11 20			
Gotlands 1:sta	122	—	122	209 47	848 76	477 60	3,277 72	419 39	1,842 —	1,525 —	5,541 77	1,914 79	16,056 50	—	—	16,056 50	131 61	1,228 02	1,259 62			
Gotlands 2:dra	138	—	138	161 05	875 —	2,038 53	3,731 83	418 50	1,798 20	1,725 —	5,410 20	2,059 42	18,217 73	—	—	18,217 73	132 01	1,198 80	1,230 —	(Af de uti kolumnen för vakanta rotar upptagna 15 nummer äro 7 vakanta stadsrotar, för hvilka vakansafgifter upptagas å Tab. N:o 15; återstående 8 nummer äro »refna och indragna rotar allt sedan år 1685».)		
Bohus 1:sta	281	15	296	345 24	4,490 52	1,645 29	6,477 85	4,095 81	3,178 36	3,387 50	7,236 87	3,248 73	34,106 17	—	—	34,106 17	121 37	2,066 13	1,043 90			
Bohus 2:dra	188	4	192	131 89	768 —	5,654 11	6,179 —	394 —	1,381 80	2,337 50	3,233 20	2,121 27	22,200 77	—	—	22,200 77	118 09	921 20	478 60	(För de 4 vakanta numren, hvilka äro stadsrotar, äro vakansafgifter uppförda å Tab. N:o 15.)		
Norra Hallands	229	—	229	133 50	880 —	8,016 86	4,708 50	543 18	1,167 30	2,862 50	2,622 —	2,654 87	23,588 71	—	—	23,588 71	103 01	778 20	185 70			
Södra Hallands	135	—	135	57 34	540 —	7,127 04	4,463 02	505 —	524 28	1,687 50	1,218 89	1,565 10	17,688 17	—	—	17,688 17	131 02	349 52	165 90			
Westergötlands	87	—	87	78 23	1,024 33	1,456 64	1,140 66	161 58	1,333 93	1,012 50	3,102 16	904 80	10,214 83	—	—	10,214 83	117 41	889 29	423 95			
Norra Roslags 1:sta	125	13	138	93 96	542 97	7,013 03	3,194 14	332 94	918 15	1,562 50	2,839 22	1,537 06	18,033 97	—	—	18,033 97	144 27	612 10	1,700 —	För 13 vakanta stadsrotar äro vakansafgifter uppförda å Tab. N:o 15.		
Norra Roslags 2:dra	142	—	142	99 07	590 26	6,261 95	2,880 54	318 49	651 15	1,775 —	1,556 49	1,662 22	15,795 17	—	—	15,795 17	111 23	434 10	291 35			
1:sta Norrlands 1:sta	141	43	184	314 10	564 —	7,052 51	2,164 10	179 83	1,037 96	1,473 75	2,467 97	1,716 91	16,971 13	—	—	16,971 13	120 36	692 01	1,199 10	För 43 vakanta stadsrotar upptagas vakansafgifter å Tab. N:o 15.		
1:sta Norrlands 2:dra	173	5	178	198 46	759 12	7,888 84	4,642 70	876 77	781 51	1,935 —	2,201 80	1,965 87	21,250 07	—	—	21,250 07	122 83	520 98	2,111 17	För 5 do do do do » do		
2:dra Norrlands 1:sta	173	8	181	305 37	915 47	8,933 80	3,358 25	853 28	990 91	1,755 —	2,354 85	1,641 50	21,108 43	—	—	21,108 43	122 01	660 62	1,803 19	För 8 do do do do » do		
2:dra Norrlands 2:dra	175	—	175	207 69	1,084 40	13,367 94	3,473 30	432 04	1,145 75	1,740 —	2,116 76	1,942 36	25,510 24	—	—	25,510 24	145 77	763 96	899 28			
S u m m a	3,342	89	3,431	3,713 51	27,891 23	128,793 84	77,572 62	12,929 75	24,733 92	37,403 75	63,722 90	37,417 15	414,178 67	35	82	414,214 49	123 91	16,436 36	20,016 80			
Frälseroteringen i Blekinge och Södra Möre	42	—	42	13 42	511 —	1,699 02	898 55	58 75	157 64	450 —	384 56	1,443 03	5,615 97	—	—	5,615 97	133 71	105 11	14 82			
För hela båtsmansroteringen	3,384	89	3,473	3,726 93	28,402 23	130,492 86	78,471 17	12,988 50	24,891 56	37,853 75	64,107 46	38,860 18	419,794 64	35	82	419,830 46	124 03	16,541 47	20,031 62			

Tabell N:o 25.

S a m m a n d r a g ö f v e r p r e s t e r s k a p e t s u t l a g o r .

		Antal pastorat.	Presterskapets utlagor i penningar.		
			Anordnad.	Kronan behållet.	Summa.
Stockholms	län	66	34 62	873 57	908 19
Upsala	„	59	1,773 93	1,708 19	3,482 12
Södermanlands	„	57	90 22	888 38	978 60
Östergötlands	„	107	110 58	1,229 78	1,340 36
Jönköpings	„	59	19 38	1,225 43	1,244 81
Kronobergs	„	42	42 65	966 27	1,008 92
Kalmar	„	61	90 26	822 61	912 87
Gotlands	„	43	16 —	152 —	168 —
Blekinge	„	19	— —	147 63	147 63
Kristianstads	„	133	85 12	818 77	903 89
Malmöhus	„	133	328 70	881 50	1,210 20
Hallands	„	43	5 —	327 19	332 19
Göteborgs och Bohus	„	33	159 74	187 78	347 52
Elfsborgs	„	60	— —	1,422 89	1,422 89
Skaraborgs	„	92	90 —	1,508 82	1,598 82
Wermlands	„	31	48 03	473 99	522 02
Örebro	„	41	10 81	112 —	122 81
Westmanlands	„	46	138 55	577 46	716 01
Kopparbergs	„	45	— —	323 51	323 51
Gefleborgs	„	36	21 57	260 53	282 10
Westernorrlands	„	36	— —	292 83	292 83
Jemtlands	„	18	— 05	3 02	3 07
Westerbottens	„	20	50 23	1,165 14	1,215 37
Norrbottnens	„	15	— —	822 03	822 03
Summa		1,295	3,115 44	17,191 32	20,306 76

Tabell N:o 26.

Sammandrag af 1873 års taxeringslängder för landet öfver 2:dra artikelns bevilning för fast egendom samt för inkomst af kapital och arbete, äfvensom 3:dje artikelns bevilning för frälseegendom.

Efter bevilnings-förordningens 2:dra artikel.																Efter bevilnings-förordningens 3:dje artikel.		
För fast egendom, som är till bevilning taxerad.										För inkomst af kapital och arbete.					Summa bevilning efter 2:dra artikeln.		För frälseegendom.	
Uppskattadt värde			Fastställd bevilning						Uppskattad inkomst af kapital och arbete.	Medgifvet afdrag, enligt 8 § i bevilningsstadgan.	Antagen beskattningsbar inkomst.	Fastställd bevilning.		Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	S u m m a.	för jordbruksfastighet.		för annan fastighet.		S u m m a.					Kronor.	ö.					Kronor.
Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	Kronor.	ö.	
Upsala län	49,347,010	4,347,209	53,694,219	14,803	68	2,171	83	16,975	51	2,669,337	591,600	2,077,737	20,777	37	37,752	88	6,322	77
Stockholms "	78,205,800	9,343,169	87,548,969	23,461	85	4,671	58	28,133	43	4,062,059	1,151,500	2,910,559	29,105	59	57,239	02	7,211	80
Södermanlands "	72,366,201	3,922,533	76,288,734	21,706	71	1,980	25	23,686	96	2,453,939	579,900	1,874,039	18,740	39	42,427	35	6,282	01
Östergötlands "	141,037,973	10,108,259	151,146,232	42,311	23	5,053	74	47,364	97	4,559,081	1,105,650	3,453,431	34,534	31	81,899	28	7,559	19
Gotlands "	27,582,200	1,703,300	29,285,500	8,274	66	851	65	9,126	31	723,548	150,600	572,948	5,729	48	14,855	79	—	—
Kalmar "	93,012,867	4,222,016	97,234,883	27,903	98	2,111	11	30,015	09	2,424,775	628,350	1,796,425	17,964	25	47,979	34	2,224	59
Blekinge "	38,643,379	2,718,650	41,362,029	11,592	45	1,359	32	12,951	77	1,164,092	348,600	815,492	8,154	92	21,106	69	506	21
Jönköpings "	77,696,200	4,260,300	81,956,500	23,308	86	2,130	15	25,439	01	1,639,460	445,200	1,194,260	11,942	60	37,381	61	2,487	31
Kronobergs "	51,508,800	2,363,768	53,872,568	15,452	65	1,181	90	16,634	55	1,575,151	454,500	1,120,651	11,206	51	27,841	06	1,799	99
Kristianstads "	116,017,705	4,027,977	120,045,682	34,807	30	2,014	—	36,821	30	2,643,593	978,900	1,664,693	16,646	93	53,408	23	4,694	37
Malmöhus "	214,471,900	6,681,100	221,153,000	64,341	57	3,340	55	67,682	12	4,865,896	1,544,100	3,321,796	33,217	96	100,900	08	6,532	89
Hallands "	50,261,950	1,583,925	51,845,875	15,078	58	791	96	15,870	54	1,412,091	524,100	887,991	8,879	91	24,750	45	6,149	96
Göteborgs och Bohus "	65,208,970	10,287,693	75,496,663	19,563	04	5,144	36	24,707	40	4,457,451	1,244,100	3,213,351	32,133	51	56,840	91	1,920	83
Elfsborgs "	87,788,600	6,125,585	93,914,185	26,336	58	3,062	79	29,399	37	3,328,794	736,200	2,592,594	25,925	94	55,325	31	4,528	76
Skaraborgs "	125,412,601	4,396,794	129,809,395	37,623	99	2,198	31	39,822	30	2,675,222	634,500	2,040,722	20,407	22	60,229	52	4,885	27
Örebro "	85,489,410	7,652,017	93,141,427	25,647	33	3,824	86	29,472	19	6,983,248	1,350,600	5,632,648	56,326	48	85,798	67	2,153	36
Wernlands "	89,940,098	7,104,095	97,044,193	26,918	19	3,548	75	30,466	94	7,053,799	1,460,100	5,593,699	55,936	99	86,403	93	909	97
Westmanlands "	56,824,300	4,159,939	60,984,239	17,047	29	2,079	79	19,127	08	3,533,119	813,940	2,719,179	27,191	79	46,318	87	1,979	12
Kopparbergs "	53,278,113	7,536,173	60,814,286	15,921	55	3,767	50	19,689	05	8,116,124	1,368,300	6,747,824	67,478	24	87,167	29	27	98
Gefleborgs "	44,524,585	9,594,783	54,119,368	13,357	37	4,797	35	18,154	72	6,358,865	1,588,200	4,770,665	47,706	65	65,861	37	222	67
Westernorrlands "	46,483,567	7,022,682	53,506,249	13,945	08	3,511	34	17,456	42	7,196,746	1,418,100	5,778,646	57,786	46	75,242	88	19	93
Jemtlands "	20,773,600	533,600	21,307,200	6,232	08	266	80	6,498	88	1,820,035	588,000	1,232,035	12,320	35	18,819	23	—	—
Westerbottens "	20,687,200	3,663,604	24,350,804	6,206	16	1,831	91	8,038	07	1,861,278	285,300	1,575,978	15,759	78	23,797	85	5	33
Norrbottnens "	16,467,500	2,675,234	19,142,734	4,940	25	1,337	61	6,277	86	1,312,113	451,200	860,913	8,609	13	14,886	99	234	02
S u m m a	1,723,030,529	126,034,405	1,849,064,934	516,782	43	63,029	41	579,811	84	84,889,816	20,441,540	64,448,276	644,482	76	1,224,294	60	68,658	33

Tabell N:o 27.

S a m m a n d r a g af 1873 års taxeringslängder för städerna öfver 2:dra artikelns bevilning för fast egendom samt för inkomst af kapital och arbete.

	Efter bevillningsförordningens 2:dra artikel.															
	För fast egendom, som är till bevilning taxerad.									För inkomst af kapital och arbete.						
	Uppskattadt värde,			Fastställd bevilning						Uppskattad inkomst af kapital och arbete.	Medgifvet afdrag enligt 8 § i bevilningsstadgan.	Antagen beskattningsbar inkomst.	Fastställd bevilning.	Summa bevilning efter 2:dra artikeln.		
	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	Summa.	för jordbruksfastighet.	ö.	för annan fastighet.	ö.	Summa.	ö.					Kronor.	ö.	Kronor.
Stockholms stad	104,500	168,145,690	168,250,190	31	35	84,072	93	84,104	28	45,373,535	8,717,800	36,655,735	366,557	35	450,661	63
Upsala län	921,950	10,881,000	11,802,950	275	70	5,440	51	5,716	21	2,979,265	630,900	2,348,365	23,483	65	29,199	86
Stockholms „	673,780	3,961,180	4,634,960	202	16	1,980	52	2,182	68	1,158,531	374,100	784,431	7,844	31	10,026	99
Södermanlands „	1,074,210	6,310,301	7,384,511	316	85	3,147	70	3,464	55	1,972,477	539,100	1,433,377	14,333	77	17,798	32
Östergötlands „	2,001,919	30,780,500	32,782,419	600	63	15,389	66	15,990	29	7,534,276	1,123,800	6,410,476	64,104	76	80,095	05
Gotlands „	498,700	3,390,100	3,888,800	149	61	1,695	05	1,844	66	1,299,595	214,200	1,085,395	10,853	95	12,698	61
Kalmar „	1,495,940	7,909,985	9,405,925	448	78	3,955	—	4,403	78	2,776,924	379,200	2,397,724	23,977	24	28,381	02
Blekinge „	262,767	9,027,785	9,290,552	78	83	4,500	83	4,579	66	3,774,508	708,300	3,066,208	30,662	08	35,241	74
Jönköpings „	1,415,300	8,632,000	10,047,300	424	59	4,316	—	4,740	59	2,773,395	292,200	2,481,195	24,811	95	29,552	54
Kronobergs „	291,256	2,020,195	2,311,451	87	38	1,010	10	1,097	48	834,036	124,800	709,236	7,092	36	8,189	84
Kristianstads „	522,700	5,956,300	6,479,000	156	81	2,978	15	3,134	96	2,102,776	317,700	1,785,076	17,850	76	20,985	72
Malmöhus „	5,752,224	40,274,625	46,026,849	1,722	18	20,133	38	21,855	56	14,024,012	2,594,100	11,429,912	114,299	12	136,154	68
Hallands „	1,386,880	6,319,890	7,706,770	416	05	3,159	90	3,575	95	2,047,392	370,500	1,676,892	16,768	92	20,344	87
Göteborgs och Bohus län	2,890,600	58,488,655	61,379,255	867	14	29,244	16	30,111	30	26,168,059	3,441,300	22,726,759	227,267	59	257,378	89
Elfsborgs län	1,624,700	7,244,560	8,869,260	487	41	3,622	24	4,109	65	2,376,585	321,000	2,055,585	20,555	85	24,665	50
Skaraborgs „	2,949,345	7,064,980	10,014,325	884	04	3,530	20	4,414	24	2,089,940	329,400	1,760,540	17,605	40	22,019	64
Örebro „	1,778,139	7,016,485	8,794,624	528	32	3,506	75	4,035	07	2,678,897	460,800	2,218,097	22,180	97	26,216	04
Wernlands „	1,476,920	6,801,050	8,277,970	442	95	3,400	40	3,843	35	2,253,562	277,500	1,976,062	19,760	62	23,603	97
Westmanlands „	2,230,605	6,851,355	9,081,960	663	81	3,424	05	4,087	86	2,535,869	505,200	2,030,669	20,306	69	24,394	55
Kopparbergs „	670,925	3,975,259	4,646,184	197	55	1,981	90	2,179	45	1,846,846	342,600	1,504,246	15,042	46	17,221	91
Gefleborgs „	2,101,934	14,303,074	16,405,008	628	95	7,129	25	7,758	20	6,439,516	1,637,100	4,802,416	48,024	16	55,782	36
Westernorrlands „	1,209,900	5,794,600	7,004,500	362	97	2,897	30	3,260	27	3,625,810	548,700	3,077,110	30,771	10	34,031	37
Jemtlands „	227,900	1,142,900	1,370,800	68	37	571	45	639	82	543,407	79,200	464,207	4,642	07	5,281	89
Westerbottens „	274,300	1,881,950	2,156,250	82	29	941	02	1,023	31	1,054,478	143,700	910,778	9,107	78	10,131	09
Norrbottnens „	825,200	2,012,300	2,837,500	247	56	1,006	14	1,253	70	1,185,347	220,800	964,547	9,645	47	10,899	17
S u m m a	34,662,594	426,186,719	469,849,313	10,372	28	213,034	59	223,406	87	141,449,038	24,694,000	116,755,038	1,167,550	38	1,390,957	25

Uppgifter

rörande

tillverkningsvärdet af särskilda slag af papper

vid de Svenska pappersbruken

åren 1865—1874.

	1865.	1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.
	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.	R:dr R:mt.
Regal-, imperial- och medianpapper	41,336	19,564	14,018	11,796	22,330	12,811	22,087	16,602	17,501	18,005
Postpapper	96,937	77,417	93,758	83,279	140,664	91,533	125,708	91,797	24,213	52,360
Skrif- och konceptpapper	446,999	542,165	705,224	660,048	730,783 1)	432,830	492,509	675,347	269,521	1,062,334
Tryckpapper	796,443	904,961	1,354,756	1,546,702 2)	1,900,315	2,151,129	2,305,760	2,436,111	914,916	2,694,401
Kardus- och omslagspapper, makulatur- och gråpapper samt sockerpapper	498,094	700,647	534,857	550,958	443,182	429,270	524,712	750,371	463,738	890,811
"Diverse sorter papper"	971,091	1,038,380	1,237,235	1,183,819	1,111,072	1,299,135	1,279,312	1,727,968	5,153,897	3,267,333

1) Denna summa är öfverensstämmande med de uppgifter, som förekomma dels i de till Kommerskollegii berättelser för åren 1869—1872, angående fabriker och manufakturer, hörande bilagorna Litt. B., dels ock i bilagan N:o 3 till enahanda berättelse för år 1873.

2) Öfverensstämmande med de uppgifter, som förekomma i de till Kommerskollegii berättelser för åren 1868—1872, angående fabriker och manufakturer, hörande bilagorna Litt. B.

Uppgifter

angående

utförsel och införsel af särskilda slag af papper

åren 1866—1874.

		1866.	1867.	1868.	1869.	1870.	1871.	1872.	1873.	1874.
Förhrydnings-, press- och takpapper	Utförsel skålp.	96,270	190,855	85,660	127,609	64,120	84,955	157,963	142,798	730,772
	Införsel „	116,436	71,640	45,587	62,596	41,190	104,045	126,162	1,306,702	1,365,936
Kardus-, makulatur-, polér- eller smergel-	Utförsel „	94,021	202,587	345,525	231,160	150,712	133,849	175,899	319,552	503,270
	Införsel „	80,099	81,255	44,436	50,612	41,814	71,703	139,884	425,396	320,989
Sug-, tryck- och tapet-	Utförsel „	939,011	1,942,630	2,904,502	3,131,301	3,966,207	4,090,904	4,024,814	5,504,050	5,601,510
	Införsel „	37,316	46,352	65,287	57,312	52,692	71,655	205,740	614,811	433,599
Alla andra slag	Utförsel „	149,338	205,055	72,205	112,362	80,344	264,540	174,387	12,768	115,348
	Införsel „	188,550	204,034	259,188	270,592	281,069	341,422	429,922	835,616	1,149,911